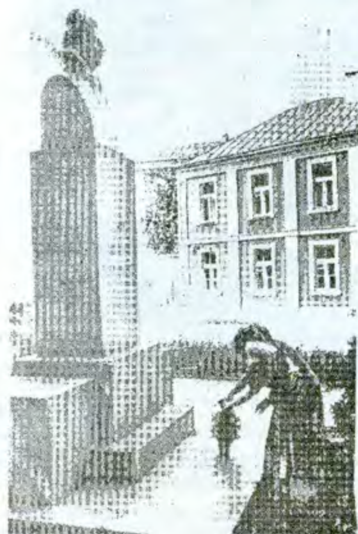
PROGRAM TV NA TYDZIEŃ

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania V • 8 - 14 sierpnia 1994 r. • nr 31 (117)

W DZIEŃ NIEPODLEGŁOŚCI BIAŁORUSI

Czwartą rocznicę Święta Niepodległości Republiki Białoruś uroczyście obchodzili wraz ze społecznością naszego młodego państwa i członkowie Związku Polaków na Białorusi. W świątecznych uroczystościach udział wziął nasz gość z Łomży, senator RP Jan Stepuła.

Na zdjęciach : podczas świątecznych uroczystości.

Fot. M. Aniszczenko

W Odelsku
uroczyście obchodzono 50 rocznicę wyzwolenia od niemiecko-faszystowskich zaborców.

Miniona wojna na zawsze pozostanie w pamięci mieszkańców miasteczka. Po wybuchu wojny 1 września 1939 r. ponad 20 rezerwistów i wojskowych w służbie czynnej trafia na front niemiecko-polski. Różnie ułożyły się ich losy. Niektórzy zginęli, inni zostali ranni lub przepadli bez wieści, część powróciła do rodzinnych stron. Oddali swe życie na polu walki Mieczysław Budrewicz, Franciszek Kuklik, Antoni Łokić, Józef Kuklik, Antoni Rudkowski. Podczas obrony portu w Gdańsku Nikodem Piełudź został ciężko ranny i pozostał inwalidą.

Oddziały polskie znalazły się pomiędzy dwoma ogniami; prowadząc uciążliwe walki i wycofując się na froncie zachodnim trafiły one pod uderzenie ze Wschodu, gdzie parła do przodu Czerwona Armia. Będąc w sytuacji bez wyjścia, wielu polskich żołnierzy trafiło do sowieckiej niewoli. Np. Dominik Aszkiniewicz ponad rok przebywał w obozie jenieckim na jednej z wysp na północy. Można tylko współczuć temu człowiekowi: ile przyszło mu się wycierpieć i przeżyć w warunkach chłodu, głodu i chorób zakaźnych. Ludzie umierali jak muchy. Nie nadążano grzebać ciała zmarłych, wrzucano je po prostu do rowu.

Edward Budrewicz przebywał w obozie jenieckim pod Moskwą. Opowiadał jak specjalna komisja NKWD poszukiwała wśród jeńców oficerów i inteligencję, badając ręce. Puszczali wolno tylko tych, kto miał spracowane dłonie i palce. Ci ludzie pozostali przy życiu.

Bernard Budrewicz i Dominik Budrowski przebywali w obozie pod Krzywym Rogiem. Mieczysław Kostecki trafił do niewoli niemieckiej i pozostał za granicą.

W czerwcu 1941 r. mieszkańcy Odelska przeżyli kolejną tragedię. Szlak wycofywania się Czerwonej Armii na Wschód przebiegał koło Odelska. Najbardziej poszkodowaną w toku działań wojennych była ludność cywilna. Ponad połowa domów mieszkalnych i budynków gospodarczych spłonęła, zginęło wielu mieszkańców: Franciszek Zwierzewicz, Maria Jodel, Józef Zwierzewicz, Franciszek Kondrusiewicz, Ignacy Kozłowski. Kazia Budrewicz z niemowlęciem na ręku trafiła pod bombardowanie i zginęła, syn Tomek ocalał...

Wielu mieszkańców miasteczka walczyło na różnych frontach. W szeregach dywizji im. T. Kościuszki walczyli Wacław Piasecki, Franciszek Szanciło, Wiktor Pietkowski. Zginęli Kazimierz Miłachowicz, Józef Jaroszewicz, Józef Lenartowicz. Przepadł bez wieści Antoni Kondrusiewicz. Samotna matka do końca życia oczekiwała na powrót syna swojego jedynego syna... Nikodem Barcewicz pozostał inwalidą.

Obecnie na terenie Rady Wiejskiej w Odelsku zamieszkuje 8 uczestników wojny obronnej 1939 r.: Michał Gołembiowski, Wiktor Gołembiowski, Edward Budrewicz, Władysław Barcewicz, Aleksander Awdziej, Edward Kieda, Kazimierz Kwiatkowski. Dopiero niedawno dzięki starniom ZPB po latach poniewierki uzyskali oni status kombatanta drugiej wojny światowej.

Na terenie Rady Wiejskiej zamieszkuje również 4 kombatantów Wielkiej Wojny Ojczyźnianej 1941-1945 r: Nikołaj Tiszczenko, Wiktor Pieczennikow, Nikołaj Sorokin, Bronisław Romanowicz.

Podczas walk w latach 1941-1944 w okolicy Odelska zginęło kilkadziesiąt żołnierzy radzieckich. 24-26 czerwca 1941 r. nieopodal wsi Grebienie miejscowi mieszkańcy pogrzebali ciała 8 żołnierzy, ktorych imiona dotychczas były nieznane. Mogiła stopniowo uległa zaniedbaniu.

W 1987 r. dzięki staraniom byłego dyrektora szkoły Nikołaja Tiszczenko odnaleziono miejsce wiecznego spoczynku. Pomagała odnaleźć to miejsce miejscowa mieszkanka Jadwiga Sawoń. Na mogile ustawiono pomnik.

Wladze miejscowe i organizacja kombatancka postanowiły uczcić 50 rocznicę wyzwolenia terytorium Rady Wiejskiej, uczcić pamięć tych, którzy oddali swe życia w walkach za wolność. Zawczasu powiadomił o tym parafian ksiądz Jan Kozak.

Przy pomniku w brzozowym gaju koło wsi Grebienie zebrało się wielu ludzi przybyłych z terenu odelskiej parafii i Rady Wiejskiej. Byli obecni kombatanci drugiej wojny światowej. Uroczystości zagaił przewodniczący Rady Wiejskiej Ewgienij Baszko. Z kolei zabrał głos kombatant Nikołaj Tiszczenko, który opowiedział jak odnaleziono mogiłę, jak poszukiwano numer jednostki wojskowej i imiona poległych. Ogłasza się minutę ciszy, którą przerywa salwa honorowa oddziału straży granicznej.

Następnie ksiądz Jan Kozak odprawił polową mszę żałobną, podczas której śpiewał chór parafialny.

Kazimierz ŁOKIĆ

CO SŁYCHAĆ W LIDZIE

Chcę podziękować redakcji "Głosu znad Niemna" za systematyczne podawanie informacji, dotyczących warunkow wszelkich konkursów i ciekawych spotkań. Właśnie dzięki takiej informacji Piotr Krupica po napisaniu opowiadania "Za wolność naszą i waszą" został zaproszony do Szczecina na uroczystości związane z obchodami 50 rocznicy bitwy pod Monte Cassino. Impreza ta pozostawiła niezatarte wrażenie. Uroczystości odbywały się także w Bazylice Archikatedralnej Szczecina oraz na Zamku Książąt Pomorskich. Zostały ogłoszone wyniki konkursu literackiego "Bitwa żołnierzy 2 Korpusu o Monte Cassino". Romuald Borysiewicz z Niemenczyna (Litwa) otrzymał nagrodę pieniężną, Piotr Krupica - nagrodę książkową. Bardzo trudno jest rywalizować młodzieży z Białorusi z młodzieżą z terenu Litwy lub Polski. Dotkliwie daje się odczuć u nas brak szkół polskich.

Chciałabym przy okazji poruszyć kilka innych tematów, dotyczących życia Polaków w Lidzie i działalności miejskiego oddziału ZPB.

W końcu maja b.r. odwiedziła Lidę Pani Ambasador Rzeczypospolitej Polski na Białorusi Elżbieta Smułkowa. Spotkanie odbyło się w atmosferze serdeczności i życzliwości. P.Ambasador zarzuciła miejscowym Polakom, że cmentarz katolicki jest zaniedbany, dotyczy to zwłaszcza kwatery żołnierzy 1919-20 r. Po odjeździe p. Ambasador podjęli się prac porządkowych przeważnie kombatanci. A gdzie młodzież?

Co się zaś dotyczy sprawy otwarcia polskiej klasy - cała trudność polega na małej ilości podań od rodziców. Odnosi się wrażenie, że nasz oddział miejski ZPB uwolnił się od pracy podobnego rodzaju.

W czerwcu gościliśmy trzyosobową delegację z Mrągowa, miasta o nieprzeciętnych walorach turystycznych. P. Anna Góźdź, reprezentująca koło nauczycieli - emerytów Mrągowa, zaoferowała współpracę w sprawie szkolnictwa polskiego. P. Ryszard Bitowt zapewnił, że rodacy z Mrągowa postarają się by ich pomoc lidzianom była konkretna i rzeczowa: kombatantom - odzież, dzieciom - książki, chorym - leki. W tej chwili już 10 dzieci pojechało na kolonie do Mrągowa.

17 lipca odbyło się kolejne zebranie oddziału ZPB w Lidzie. Prezes oddziału p. Iza Tyrkin poinformowała o przebiegu akcji letniej. Ostatnio wyjechała grupa 60 dzieci w koszalińskie, kilka grup po koloniach spędzonych w Polsce już powróciło. Czy nie należą się podziękowania organizacjom społecznym Polski od rodziców i dzieci za tak wspaniałe wakacje? I chociaż jest zarząd i dwaj wiceprezesi, musi p. Iza osobiście kontrolować te sprawy. Np. ostatnio napisała osobiście i wysłała wiele takich podziękowań. Podczas zebrania p. Halina Siniakowa poinformowała o udziale zespołu "Przyjaciele" w festiwalu zespołów kresowych, który odbył się w Siemiatyczach. Wspólne koncertowanie zespołów z Białorusi i Wilna było bardzo pożyteczne: dodało pewności siebie, otuchy i wzbogaciło o nowe doświadczenia.

Z kolei p. Alfons Rodziewicz snuł wspomnienia o operacji "Ostra Brama", a p. Marian Beltrusz - o Powstaniu Warszawskim, zaś p. Skawińska jak zawsze pięknie informowała o wydarzeniach religijnych.

Uaktywniło swą działalność Towarzystwo Kultury Polskiej Ziemi Lidzkiej. Zwiedzają oni miejsca zabytkowe i kościoły w Lipniszkach, Subotnikach, Borunach, Gieraniach i in. Podczas spotkań z ludnością zacieśniają się więzi, rośnie autorytet organizacji.

Niestety tego nie można powiedzieć o naszym oddziale ZPB w Lidzie, który takich ciekawych imprez nie organizuje, a działa tylko w jednym kierunku - wyjazdy do Polski.

Danuta KRUPICA

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

W Polsce w ciągu kilku dni uroczyście obchodzono 50 rocznicę Powstania Warszawskiego. Kulminacyjne obchody odbyły się 1 sierpnia w obecności najwyższych władz państwowych RP na pl. J. Piłsudskiego i pl. Krasińskich.

Na uroczystość przybyli reprezentanci państw koalicji antyhitlerowskiej oraz prezydent Niemiec Roman Herzog i szef Urzędu Prezydenta Rosji prof. Siergiej Fiłatow.

•

Prochy dowódcy AK podczas Powstania Warszawskiego Tadeusza Bóra-Komorowskiego spoczęły na cmentarzu na Powązkach w kwaterze dowódców armii podziemnej.

•

W obchodach 50 rocznicy Powstania Warszawskiego uczestniczyła ponad 50 osobowa grupa członków Stowarzyszenia Żołnierzy AK na Białorusi oraz kombatantów drugiej wojny światowej.

•

Kolejna 16 sesja Rady Najwyższej Republiki Białoruś odbędzie się 27 września b.r.

•

Na Uniwersytecie Grodzieńskim utworzono wydział języków obcych. Odbywa się rekrutacja studentów do grup języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego.

•

W ciągu I półrocza b.r. na Białorusi zaznaczył się spadek produkcji przemysłowej w porównaniu z I półroczem roku ubiegłego o 31,5 %. Największy spadek produkcji ma miejsce w przemyśle opałowym - 63,1%, lekkim - 40,8% i materiałów budowlanych - 40,3%. Ceny na artykuły żywnościowe wzrosły o 2721%

•

Prezydent Republiki Białoruś powołał Administarcję Prezydenta Republiki Białoruś, na czele której stanął Leonid Sinicyn.

•

W ciągu I półrocza b.r. służby celne Białorusi skonfiskowały przemycane towary, kosztowności i środki pieniężne na ogólną sumę 92631587 tys. białoruskich rubli.

•

We Lwowie odbyła się ekshumacja ofiar mordu dokonanego przez wycofujące się oddziały NKWD w czerwcu 1941 r. Ogółem wtedy zamordowano ponad 7 000 osób, przeważnie Polaków.

PROSZĘ O POŚWIĘCENIE KRZYŻA I MOGIŁY

26 czerwca w Kołdyczewie odbyła się żałobna uroczystość, gdzie Niemcy zamordowali dużo ludzi. O tą uroczystość postarał się człowiek dobrego serca Pan Józef Lechuta. Każdy w Horodyszczu wie, że w lesie, tak zwanej Olchówce, są pochowani księża. Właśnie Niemcy otruli ich gazem i wywieźli do lasu, tam porzucając. Pastuszek, który pasł niedaleko krowy znalazł ich szczątki, zobaczył, że niektórzy księża byli w sutannach. Dzięki jego pomocy wierni mogli pochować niewinne ofiary.

26 czerwca przyjechał do nas pan Józef Lechuta i powiadomił, że zabierze nas samochodem do Olchówki. Nikt z nas nie wiedział, czy zachował się tam grób, czy można poznać to miejsce, gdzie zostali pochowani rozstrzelani księża. Okazało się, że stoi tam duży kszyż, zbiorowa mogiła jest bardzo zadbana i ubrana kwiatami. Odnieśliśmy takie wrażenie, że pracowała tam cała wieś.

Drodzy ludzie! Nie znam was osobiście, wiem tylko, że jesteście prawdziwymi chrześcijanami i pamiętacie o zmarłych tak jak uczy nas kościół. Niech wam Pan Bóg wynagrodzi za wasze tak dobre i łaskawe serca. Cieszę się, że ludzie nie zapomnieli o tych, którzy poświęcili się dla Boga, głosili słowo Boże i taką męczeńską śmiercią zginęli.

Za pośrednictwem gazety zwracam się do czcigodnego Arcybiskupa Kazimierza Świątka z prośba o poświęcenie krzyża i grobu zamordowanych.

Jeszcze raz serdecznie dziekuję panu Lechucie za pomoc w odnalezieniu grobu oraz tym wszystkim ludziom co pracowali przy postawieniu krzyża i odnowieniu mogiły. Bóg wam zapłać.

Wieś Ostrowy
rej. stołpcowski

Maria JAWID

Na zdjęciach: podczas uroczystości żałobnych na miejscu byłego Kołdyczewskiego Obozu Koncentracyjnego.

Fot. Irena Artisz

KONKURS
"POLSKIE LOSY NA WSCHODZIE"

Oddział Dolnośląski Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" oraz Stowarzyszenie "Straż Mogił Polskich na Wschodzie" ogłaszają konkurs - na pisemne wspomnienia pod tytułem "Polskie losy na Wschodzie po 17 września 1939 r.".

Wspomnienia zgłaszane do konkursu winny dotyczyć, w zależności od uznania piszącego: warunków życia pod okupacją radziecką, litewską i niemiecką, stosunki okupantów do ludności polskiej, opisu prześladowań w tym pobyt w więzieniach, obozach i na zesłaniu, uczestnictwa w Ruchu Oporu /konspiracja, udział w partyzantce polskiej, samoobrona, tajne nauczanie itd./.

Mile widziane będą także prace na temat życia po roku 1944 w tym m.in. kultywowanie kultury polskiej, starań o zachowanie /zwrot/ kościołów i udziału w życiu religijnym oraz innych przejawów zachowywania polskości a także stosunku władz do tych starań.

Najlepsze /najciekawsze, najbardziej wartościowe/ prace zostaną nagrodzone:

I nagroda - 100 USD

II nagroda - 75 USD

III nagroda - 50 USD. Ponadto przewidziane wyróżnienia.

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do innego rozdysponowania nagród w zależności od ilości i poziomu zgłoszonych prac konkursowych. Prace należy nadsyłać w terminie do 30 listopada 1994 r. na adres:

Oddział Dolnośląski Stowarzyszenia "Wspólnota Polska"

50-145 Wrocław

ul. Kuźnicza 47.

Osoby, które chcą zachować anonimowość mogą to zastrzec. Przewiduje się możliwość publikacji nagrodzonych prac.

PODZIĘKOWANIA

Składamy Panu Prezesowi Tadeuszowi Gawinowi i redakcji gazety "Głos znad Niemna" serdeczne podziękowanie za udział i pomoc, okazaną w organizacji żałobnych uroczystości z okazji 50-tej rocznicy zagłady ludności polskiej przez faszystowskich oprawców w Kołdyczewskim Obozie Koncentracyjnym.

Osobista pomoc Pana Prezesa, a także publikacje w gazecie "Głos znad Niemna", konkretna pomoc prezesów oddziałów ZBP w Mińsku i Baranowiczach pp. T. Tarasiewicza i T. Sieliwończyk przyczynili się do organizacji uroczystości 26 czerwca 1994 r.

Życzymy Państwu, zespołowi redakcji gazety "Głos znad Niemna" i wszystkim osobom, kto pomagał i przyczynił się do organizacji tych uroczystości, zdrowia, sukcesów, szczęścia i pomyślności.

Z głębokim szacunkiem po upoważnieniu rodzin i krewnych zaginionych

J. LICHUTA, W. DUBRAWSKI, A. WOJNIŁO

• • •

Na ręce Pana Jana Syjczaka dyrektora naczelnego Gdańskiego Oddziału PKS składamy serdeczne podziękowanie za bezinteresowną pomoc w transporcie darów z Gdańska na Białoruś. Jednocześnie przekazujemy wyrazy wdzięczności dla Pana Kierownika Franciszka Warkuszy oraz kierowcom, którzy te dary dostarczyli.

Oddział ZPB
w Mołodecznie

OGŁOSZENIE

Uprzejmie powiadomiamy członków Grodzieńskiego Miejskiego Oddziału ZPB, że od dn. 9 sierpnia 1994 r. wznawiają się cotygodniowe zebrania w Klubie "Grodnograżdanprojektu". Zapraszamy na godz. 18.30.

SZUKAM RODZINĘ

Drodzy Państwo!

Nazywam się Alewtyna Kulikowa (z domu Antoniak) c. Konstantego. Proszę o pomoc w poszukiwaniu rodziny ojca.

Mój ojciec Konstanty Antoniak s. Grzegorza, Polak, ur. w 1885 r. we wsi Stare Chełmskie, pow. Tomaszów, gub. Lubelska. Od 12 roku życia pracował u właścicieli ziemskich Kiczyńskich. W 1906 r. został powołany do wojska. Służbę odbywał w Gżatsku, gub. Smoleńskiej. W 1910 r. ożenił się z moją matką Marią Timofiejewą c. Wasylego.

W 1922 r. wyjeżdżał do krewnych w Polsce, a w 1923 r. nielegalnie powrócił do żony i dzieci w Gżatsku. Do 1936 r. prowadził korespondencję z krewnymi w Polsce.

20 sierpnia 1937 r. został aresztowany przez NKWD i oskarżony o szpiegostwo na rzecz Polski. 27 września 1937 r. ojca rozstrzelano.

14 lipca 1988 r. został zrehabilitowany przez Trybunał Wojskowy.

Razem z ojcem zostali oskarżeni Roman Mielniczuk s. Sylwestra, ur. w 1905 r. oraz Andrzej Bach (Woch) s. Ignacego, ur. w. 1913 r., obaj pochodzili z powiatu Tomaszowskiego.

Podczas aresztowania wszystkie dokumenty i listy ojca przepadły. Z dokumentów sądowych wynika że u dziadka Grzegorza i babci Barbary Antoniak, którzy zamieszkiwali we wsi Stare, pow. Tomaszów, były dzieci:

- Michał - w 1937 r. miał 60 lat, wyjeżdżał do Ameryki, w 1913 r. powrócił do Warszawy;
- Antoni - w 1937 r. miał 35 lat, chorował na suchoty;
- Mikołaj - wiadomo o nim, że wyjechał na Ukrainę;
- Praskowia - w 1936 r. była żywa, dzieci nie miała;
- Natalia Dziemczuk.

Wiadomo także, że u ojca była krewna Anna c. Stefana, która miała 2 synów, z których jeden miał na imę Andrzej.

Pragnę odnowić rozerwane w czasie represji stalinowskich więzi rodzinne. Uważam, że jest to potrzebne moim dzieciom i wnukom.

Wszystkich, kto posiada jaką bądź informację o mojej rodzinie proszę o listy pod adresem:

Rosja 214000

Smoleńsk ul. Dokuczajewa 4 m.15

KULIKOWA Alewtina Konstantinowna

SŁAWNI POLACY

Aleksiej Suszczuk

KLEJNOT CHWAŁY NARODOWEJ

130 lat temu zginął Romuald Traugutt

ODCINEK II

A oto co oświadczył R.Traugutt komisji śledczej, zapytany o jakie ideały walczył:

"Będąc przekonany, że niezależność jest koniecznym warunkiem prawdziwego szczęścia każdego narodu, zawsze jej pragnąłem dla swojej Ojczyzny, a to tym bardziej, że i oswobodzenie się Rosji od ciężaru panowania nad Polską liczyłem za również konieczny warunek do zwrócenia całej działalności rządu i ludu rosyjskiego na rzeczywisty pożytek tego obszernego państwa". Traugutt rozszerzył hasło powstańcze "Za waszą i naszą wolność" wypowiadając myśl "żaden naród nie może być wolnym, jeżeli ciemiąży inne narody".

Romuald Traugutt wskrzesił i rozwinął postępowe idee polskiej demokracji rewolucyjnej. Świadczy o tym wezwanie spod szubienicy K.Kalinowskiego do chłopów białoruskich, gdzie wzywał on do orientacji na Warszawę, skąd należało oczekiwać nowej narodowo-wyzwoleńczej fali. Losy Traugutta i Kalinowskiego mają wiele wspólnego. Obaj ukończyli gimnazjum w Świsłoczy, obaj stali się bohaterami narodowymi Polski i Białorusi, obaj zostali straceni - jeden w Warszawie, drugi w Wilnie.

Dzięki stanowczym działaniom Traugutta powstanie, szczególnie w swej końcowej fazie, osiągało coraz większy rozmach. Rozgłos powstania w Europie oraz akcje robotnicze w W.Brytanii i Francji popierające powstanie przyczyniły się do utworzenia w 1864 r. Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników - Pierwszej Międzynarodówki, na czele której stanęli K.Marks i F.Engels.

Nie było w tym winy R.Traugutta, że powstanie upadło. Było już za późno, nie zostały wykorzystane szanse w pierwszej fazie. Władze carskie ściągały coraz to nowe dywizje i uzyskały poparcie rządów monarchicznych. 17 lutego 1864 r. rząd austriacki ogłosił stan wojenny w Galicji. 19 lutego car podpisał uchwały o reformie chłopskiej w Polsce, co przyczyniło się do upadku idei pospolitego ruszenia. Założenia reformy rolnej w Polsce były znacznie szersze niż reformy 1861 r. w Rosji. Władze carskie zmuszone były iść na ustępstwa. Powstanie stopniowo upadało.

Unikając aresztowań wielu przywódców powstańczych udało się za granicę, by tam kontynuować walkę, wielu z nich stało się uczestnikami Międzynarodówki i Komuny Paryskiej. W najbardziej tragicznym okresie Traugutt nie porzucił swego stanowiska, pozostając z narodem do końca.

Na podstawie zdradzieckiego donosu nocą 29 marca Traugutt został aresztowany i uwięziony na Pawiaku. Podczas śledztwa oświadczył, że nikogo ze swych współtowarzyszy nie wyda. Słowa dotrzymał. Złożył zeznania dotyczące wyłącznie własnej działalności. 5 sierpnia 1864 r. na stokach Cytadeli Warszawskiej odbyła się publiczna kaźń Traugutta i pięciu jego współtowarzyszy. Nikt z nich nie prosił o łaskę.

Portret R. Traugutta nie byłby pełnym bez poznania jego rodowodu. Ród Trauguttów wywodzi się z Saksonii i pojawił się w Polsce w pierwszej połowie XVIII wieku. Jego dziadek - Jakub brał udział w powstaniu 1794 r., później w randze kapitana brał udział w walkach przeciwko Prusakom pod Warszawą.

Otrzymał osobiste podziękowanie od samego Tadeusza Kościuszki.

Ojciec Romualda - Ludwik Traugutt był niezamożnym szlachcicem i wziął w dzierżawę nieduży majątek Szostakowo. Tu właśnie 16(28) stycznia 1826 r. urodził się Romuald Traugutt. Gdy miał zaledwie dwa lata, zmarła matka, wychowywaniem wnuka zajęła się babka - Justyna Błocka, osoba energiczna, surowa i władcza. Pierwsze nauki pobierał w domu, później w gimnazjum w Świsłoczy, gdzie wyróżnił się zdolnościami z matematyki i rysunku. Gimnazjum ukończył ze srebrnym medalem w 1842 r. Następnego roku udał się do Petersburga, mając zamiar dostać się do Instytutu Inżynierów Dróg Komunikacyjnych. Ponieważ nie przyjęto go, wstąpił do wojska i został wcielony jako junkier do 3 batalionu saperów, stacjonującego niedaleko Warszawy. W 1848 r. otrzymuje stopień porucznika. Po roku batalion skierowano na Węgry przeciwko rewolucji węgierskiej. Młody porucznik bierze udział w działaniach wojennych, buduje mosty i reduty. Pierwsze doświadczenia zdobywa za drogą cenę moralną pod dowództwem feldmarszałka Paskiewicza, przezwanego później dusicielem Polski. Wszystko to przyczyniło się w znacznej mierze do określenia swego stanowiska w życiu przez Traugutta. Po kampanii węgierskiej Traugutt prowadził zajęcia w szkole pierwszej brygady saperów. W 1852 r. zawarł związek małżeński z córką warszawskiego jubilera Anną Pikiel. Po roku urodziła się mu córeczka Anna. Sielanka rodzinna nie trwała długo. Rozpętała się wojna Wschodnia, później Krymska. Traugutt bierze udział w obronie Sewastopola. W 1858 r. otrzymał stopień kapitana. Następnie odbywa służbę w Charkowie. Tu urodziła mu się druga córka - Alojza. W styczniu 1859 r. rodzina Trauguttów przeprowadza się do Petersburga gdzie Traugutt został skierowany do Zakładów Galwanicznych. W tym okresie pogłębia własną wiedzę, uczęszcza na lekcje profesorów Chodniewa i Lenca. Zawiera znajomości z wieloma polskimi oficerami o postępowych poglądach, którzy nie chcieli brać udziału w ekspedycjach karnych przeciwko powstańcom ludowym. Wszystko to sprzyjało kształtowaniu poglądów politycznych Traugutta oraz jego postępowaniu w przyszłości.

Romuald TRAUGUTT

Na rodzinę Traugutta posypały się nieszczęścia: zmarły nowonarodzone bliźnięta, babcia Justyna Błocka, i cios najboleśniejszy - 1 stycznia 1860 r. umiera żona. W lutym 1860 r. w Ostrowiu powiatu Kobryńskiego zmarł brat babki. Traugutt stał się jedynym spadkobiercą niedużego majątecku. W rozkwicie sił, 36 letni podpułkownik Romuald Traugutt podaje się do dymisji, motywując swój postępek słabością zdrowia. W rzeczywistości motywy były inne: nie chciał on służyć carskiemu samodzierżawiu i być wciągniętym w uśmierzanie powstania, które już dojrzewało w jego stronach rodzinnych. W tym czasie Traugutt zawiera nowe małżeństwo z Antoniną Kościuszkówną, która stała się prawdziwą matką dla jego osieroconych córek.

* * *

Romuald Traugutt wzniósł się ponad interesy swej klasy społecznej i ramki narodowe, zajrzał daleko w przyszłość z pozycji równoprawnych stosunków międzynarodowych i międzypaństwowych, był aktywnym orędownikiem właśnie takiej sprawiedliwej i uczciwej polityki. Za jego przykładem jesteśmy zobowiązani przezwyciężać wzajemne uprzedzenia pomiędzy Polakami i Białorusinami. Nieraz zapominamy lub przedstawiamy w fałszywym świetle, że Traugutt stanowi nie tylko "białą plamę" w naszej wspólnej historii, lecz i "czarną plamę" na naszym sumieniu." Chociaż pokonany w nierównej walce, zachował on do ostatniego tchu honor i godność, stawiając własne przekonania ponad własne życie - właśnie taki Traugutt nie zawsze jest akceptowany przez wielu polityków, ponieważ stanowi dla nich źródło wyrzutów sumienia jak w przeszłości tak i dziś.

Nie jest dziełem przypadku, że szlachetną postać Traugutta ukrywano nieraz przed ludem. Świadczyło to dobitnie o upadku moralnym rządzącej elity. W niektórych świątyniach zabraniano nazywać jego imię. Jako protest koło świątyni św. Piotra i Pawła w Kobryniu ulokowano wielki głaz, na którym zamieszczono imię R.Traugutta. W tym miejscu prości ludzie oddawali hołd pamięci bohatera. Później ten kamień gdzieś "zniknął", a cmentarz stał się wysypiskiem śmieci.

Na Łyczakowskim cmentarzu we Lwowie zachował się piękny pomnik R.Traugutta i innych przywódców powstania styczniowego.

W Świsłoczy za środki zebrane przez ludność został odsłonięty pomnik bohaterowi powstania z napisem "Romualdowi Trauguttowi - ziomkowie. 1928 r." Gdy w 1939 r. wkroczyła Czerwona Armia, nie bez wiedzy miejscowej władzy pomnik zaczęto rujnować. Tylko dzięki interwencji komisarza 144 pułku położono kres temu barbarzyństwu. Po 50 latach pomnik odrestaurowano.

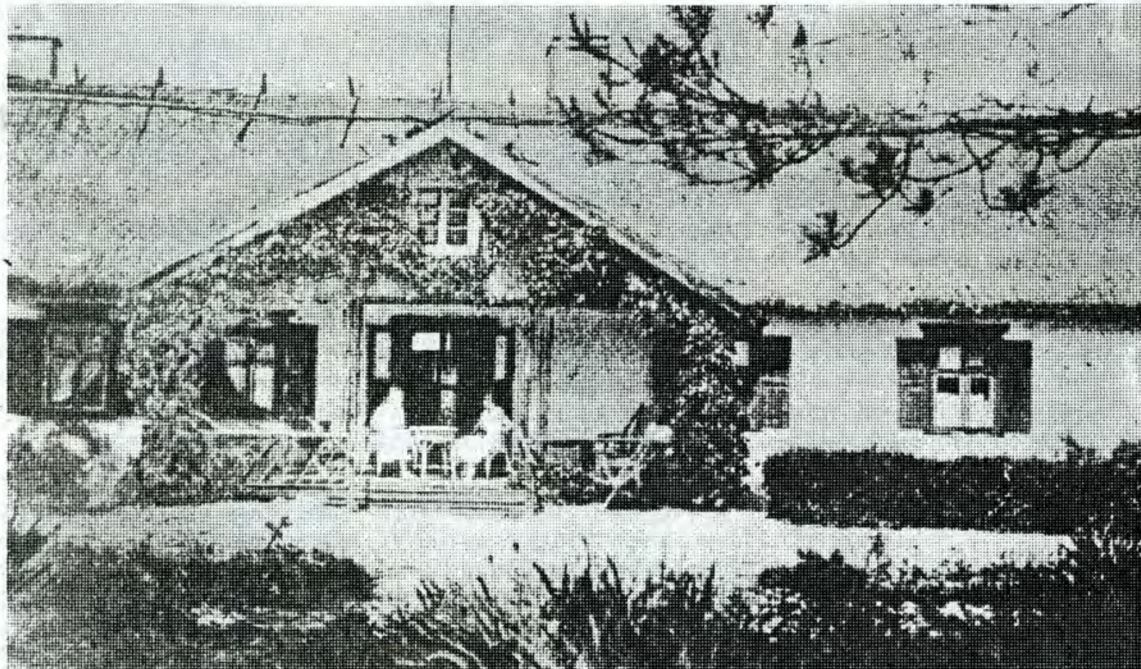
Siedzibę Traugutta w Ostrowiu na rozkaz Murawiewa - Wieszatiela kozacy spalili. Szły lata. Wiosną 1933 r. w 70 rocznicę powstania w Ostrowiu zebrali się mieszkańcy okolicznych wsi, uczniowie, gimnaziści, przybyła z Kobrynia orkiestra 83 pułku im. R.Traugutta. Na zgliszczach odsłonięto pomnik - wysoki dębowy krzyż, obok głaz z napisem "Romualdowi Trauguttowi - wielkiemu synowi Polesia". Obok posadzono sosenkę i brzózkę jako symbol miejscowych lasów, które zawsze dawały schronienie bojownikom o wolność.

Kilka lat temu Deputowany Ludowy RB W.Kuczyński oraz Kierownik Wydziału Kultury Rejonowego Komitetu Wykonawczego w Kobryniu S.Rogaczuk wraz z innymi osobami udali się do Ostrowia. Stwierdzili oni ze smutkiem, że po znaku pamięci nie pozostało śladu. Ocalała jedynie okaleczona brzoza.

Traugutt i Kalinowski - ludzie o jednakowym losie. Nie pozostawili one na pastwę losu powstańców, z honorem dzieląc ich tragiczny los, dając własnym przykładem wzorzec umiłowania wolności i godności osobistej. I jakże odmienne było stanowisko Kierownictwa II Rzeczpospolitej, które we wrześniu 1939 r. śpiesznie udało się na emigrację, gdy jeszcze broniła się Warszawa i walczyły jednostki Wojska Polskiego.

Romuald Traugutt - wybitny syn Polesia, wspólny bohater narodu polskiego i białoruskiego, honor historii europejskiej, nieskazitelny wzorzec moralny. Wysoka moralność zawsze była i będzie decydującą siłą postępu ludzkości.

KOBRYŃ

DWOREK MITRASZEWSKICH W BOŻYMDARZE, GDZIE TRAUGUTT OBJĄŁ DOWÓDZTWO

STATUT Związku Polaków na Białorusi

Na II Zjeździe ZPB był poprawiony i uchwalony Statut ZPB. Dzisiaj publikujemy podstawowy dokument naszej działalności dla szerokiego zapoznania się z nim naszych członków i sympatyków.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Związek Polaków na Białorusi (zwany dalej ZPB) - samorządna, niezależna organizacja społeczna, utworzonana na zasadzie dobrowolnego zjednoczenia obywateli Białorusi, czujących się Polakami lub chcących uczestniczyć w odrodzeniu i rozwoju polskiej kultury. ZPB powstał i działa na zasadzie samorządności i równoprawności jego członków samokierowania i wolności informacji.

2. ZPB działa na terytorium Republiki Białoruś, ma Statut republikańskiego społecznego zjednoczenia obywateli i może mieć swoje przedstawicielstwa w innych krajach.

3. ZPB w swojej działalności opiera się na Konstytucji Republiki Białoruś, obowiązującym ustawodawstwie i niniejszym Statucie.

4. ZPB organizując swoją działalność opiera się na chrześcijańskich wartościach i zasadach.

5. ZPB i jego organizacyjne struktury posiadają osobowość prawną, własny stempel i pieczęć, konta w bankach rublowe i walutowe w tym także w bankach innych państw. ZPB może mieć sztandar, proporzec i hymn, rejestrowane w ustalonym przez prawo trybie.

6. Działalność ZPB opiera się na społecznej pracy jego członków oraz pracy etatowych pracownikach angażowanych spośród członków ZPB.

7. ZPB posiada prawo inicjatywy ustawodawczej w Radzie Najwyższej Republiki Białoruś, może uczestniczyć w tworzeniu organów władzy państwowej i kierownictwa wszystkich szczebli.

Zarząd Główny ZPB, wiejskie, miejskie, rejonowe i obwodowe Oddziały ZPB mogą wysuwać zgodnie z prawem kandydatów na deputowanych ludowych do rad wszystkich szczebli.

8. ZPB może utrzymywać bezpośrednie międzynarodowe kontakty, zawierać potrzebne do tego umowy, kontakty i prowadzić zewnętrzną działalność ekonomiczną.

9. Siedzibą władz naczelnych ZPB jest miasto Grodno. Adres Zarządu Głównego ZPB:

Republika Białoruś
230023 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32

10. Herb, sztandar i pieczęć ZPB znajdują się w Zarządzie Głównym.

II. CELE I ZADANIA

1. Głównymi celami działalności ZPB są:

- odrodzenie narodowe, kształtowanie świadomości narodowej i awans społeczny Polaków na Białorusi.

- obrona narodowych i obywatelskich praw Polaków Republiki Białoruś.

- propagowanie języka polskiego organizowanie jego nauki i nauczania w języku polskim.

- odrodzenie i rozwój polskiej kultury wśród Polaków na Białorusi.

2. Głównymi zadaniami ZPB są:

- poznawanie potrzeb i problemów Polaków na Białorusi, przedstawianie i obrona ich praw i interesów w państwowych i społecznych organach.

- tworzenie przedszkoli, szkół i liceów ogólnokształcących, w których wychowanie i nauczanie odbywać się będzie w języku polskim.

- dążenie do otwarcia w Grodnie wyższej uczelni z polskim językiem wykładowym.

- tworzenie centrum kultury polskiej w Grodnie, domów kultury polskiej w innych miejscowościach Białorusi.

- wydawanie prasy w języku polskim.

- poparcie polskiej twórczości literackiej, artystycznej i sztuki ludowej.

- rozwój polskojęzycznego systemu kształcenia.

- poznanie, popularyzacja działalności osiągnięć i wkładu w naukę, kulturę, postęp społeczny wybitnych Polaków - urodzonych na Białorusi.

- ochrona historycznych miejsc i pamiątek polskiej kultury na Białorusi, katolickich świątyń i cmentarzy.

- wychowywanie w duchu patriotyzmu i szacunku dla historii i kultury, propagowanie tradycji przyjaźni i współpracy białoruskiego i polskiego narodu, wspólnoty ich historycznych losów.

- rozwój więzi kulturalnych z ludnością Rzeczpospolitej Polski, organizacjami Polaków w innych krajach.

- wszechstronne zaznajomienie mieszkańców Białorusi z życiem narodu polskiego, jego historią, kulturą, nauką, literaturą, sztuką, ludową twórczością.

- przeciwdziałanie wszelkim przejawom szowinizmu i nacjonalizmu utrudniającym wzajemne zrozumienie i współpracę między obywatelami Republiki Białoruś.

- budzenie świadomości narodowej polskiej ludności Republiki Białoruś w społeczno-politycznych i ekonomicznych dziedzinach życia Republiki, w celu umocnienia praworządnego państwa i przestrzegania zasad Ogólnej Deklaracji Praw Człowieka.

3. Dla wykonania statutowych celów i zadań ZPB może mieć w posiadaniu i dzierżawić budynki lub ich części, środki transportu i łączności, komputery, środki audiowizualne, posiadać obiekty kulturalno-oświatowego i sportowego przeznaczenia z odpowiednim wyposażeniem, organizować eksport i import niezbędny dla zabezpieczenia statutowej działalności, mieć środki finansowe, papiery wartościowe, zakładać, likwidować, nabywać i prowadzić przedsiębiorstwa i inne oparte na rozrachunku gospodarczym struktury, niezależnie od form własności.

4. ZPB prowadzi gospodarczą działalność zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem Republiki Białoruś. Działalność gospodarcza ZPB oparta jest na własnym rozrachunku.

III. FORMY DZIAŁALNOŚCI ZPB

1. ZPB realizuje swoje cele i zadania drogą:

- współpracy z organami władzy państwowej, postępowymi organizacjami i ruchami społeczno-politycznymi i społecznymi organizacjami kulturalno-oświatowymi mniejszości narodowych Republiki Białoruś, Rzeczpospolitej Polski i innych państw.

- bezpośredniego udziału w społecznych i politycznych procesach śledzenia za tendencjami ich rozwoju i ich ocenę.

- aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym Republiki Białoruś.

- prawnej oceny istniejących ustaw i ich projektów, informowanie społeczeństwa o naruszeniu praw i swobód obywatelskich Polaków i obywateli innych narodowości Republiki Białoruś.

- informowania o rezultatach badań społecznych dotyczących problemów ludności polskiego pochodzenia w miejscach zamieszkania.

- zgłaszanie wniosków i propozycji dotyczących konstytucyjnych swobód, praw i obowiązków obywatelskich Republiki Białoruś narodowości polskiej w republikańskich organach władzy państwowej.

- zgłaszanie propozycji do projektu ustaw dotyczących mniejszości narodowych żyjących na terytorium Republiki Białoruś.

- w ustawowym porządku - uczestnictwo pełnomocnych przedstawicieli ZPB w przyjęciu uchwał dotyczących narodowych interesów obywateli polskiego pochodzenia.

- organizacja obywatelskich akcji (mitingów, manifestacji, pochodów) zgodnie z obowiązującym prawem.

- organizacja imprez kulturalnych (festiwali, wystaw twórczości narodowej itp).

- prowadzenie akcji miłosierdzia i akcji pomocy humanitarnej.

- tworzenie klubów narodowych, rozwój twórczości narodowej we wszystkich jej przejawach, klubów zainteresowań, chórów, muzycznych i tanecznych zespołów, grup teatralnych, organizacja wystaw artystycznych, wieczorów autorskich, koncertów, spektakli, sportowych zawodów i imprez, demonstracja filmów i innych form działalności kulturalnej.

- tworzenie bibliotek, czytelni, grup kulturalno-oświatowych, kursów nauki języka polskiego, historii i kultury.

- współpraca ze środkami przekazu masowego w celu prawdziwego przedstawiania życia Polaków na Białorusi.

- ustanowienie i podtrzymywanie kontaktów ze społecznymi organizacjami Rzeczpospolitej Polski i innych państw.

- zawarcie umów z organizacjami Rzeczpospolitej Polskiej w celu doskonalenia kwalifikacji kadr, pobierania nauki w wyższych uczelniach, współpracy w dziedzinie turystyki.

- wymiany delegacjami i specjalistami z organizacjami i instytucjami o podobnym profilu i instytucjami w Polsce i innych państwach.

- uczestnictwo w międzynarodowych spotkaniach, konferencjach i imprezach.

IV. STRUKTURA, ORGANY WYBORCZE

1. Podstawą ZPB są podstawowe organizacje - oddziały i stowarzyszenia. Tworzą się one w miejscach zamieszkania lub zgodnie z zainteresowaniami (wieś, rejon, dzielnica miasta, miasto) najmniej z dziesięciu i więcej osób. W wyjątkowych wypadkach przy obecności w rejonie mniej więcej dwudziestu członków ZPB może być utworzony oddział obwodowy, którego status jest równy statusowi podstawowej organizacji. Oddziały stowarzyszenia rejestrują się w wyższych organach ZPB. Najwyższym organem podstawowej organizacji jest ogólne zebranie.

2. Przy występowaniu w obwodzie dwóch i więcej podstawowych organizacji może być powołany obwodowy oddział ZPB. Najwyższym organem obwodowych oddziałów ZPB jest konferencja (jeśli liczebność ich w oddziale składa się z mniejszej liczby niż sto członków, lub konferencja delegatów, jeśli liczba równa się stu lub więcej członków).

3. Najwyższe organy miejscowych organizacyjnych struktur ZPB określają struktury wyborcze organów, formy i metody ich pracy.

Sprawozdania i wybory w podstawowych organizacjach przeprowadza się jeden raz w roku, a w obwodowych raz na trzy lata. Nadzór nad ich przebiegiem prowadzi Zarząd Główny, Komisja Statutowa lub Rada Naczelna.

4. Prezesi miejscowych organizacyjnych struktur wybierani są w tajnym głosowaniu. W innych przypadkach procedura i zasady głosowania określają wyższe organy oddziałów.

5. O miejscu i dacie przeprowadzenia konferencji (zebrania) w strukturze organizacyjnej zawiadamia się Zarząd Główny ZPB nie później niż za miesiąc od ustalonego terminu.

6. Oddziały ZPB działają w ramach swoich kompetencji. W swojej działalności kierują się niniejszym statutem, decyzjami Zjazdu, Zarządu Głównego i Rady Naczelnej.

7. Wyższe organy oddziałów ZPB:

- rozpatrują i zatwierdzają sprawozdania swoich kierujących i kontrolnych organów.

- omawiają i zatwierdzają główne kierunki działalności oddziałów

- wybierają prezesa oddziału ZPB i komisję rewizyjną

8. Najwyższym organem ZPB jest Zjazd ZPB, który zwołuje się nie rzadziej niż raz na cztery lata, decyzją Rady Naczelnej ZPB. nadzwyczajny Zjazd może być zwołany na żądanie nie mniej niż jednej trzeciej części delegatów poprzedniego zjazdu lub na żądanie Rady Naczelnej lub z inicjatywy Rewizyjnej czy Statutowej Komisji ZPB

9. W czasie między zjazdami najwyższymi organami ZPB są:

- Rada Naczelna ZPB
- Zarząd Główny ZPB
- Komisja Rewizyjna ZPB
- Komisja Statutowa ZPB

10. Liczbę przedstawicieli, porządek dnia, miejsce i datę prowadzenia Zjazdu ZPB ustala Rada Naczelna ZPB nie później niż na dwa miesiące od daty przeprowadzenia, powiadamiając członków ZPB

11. Zjazd ZPB

- określa główne kierunki działalności ZPB

- zatwierdza program działalności ZPB

- przyjmuje ustawy, wnosi poprawki i uzupełnia nie mniejszą niż 2/3 ilości głosów obecnych delegatów Zjazdu

- omawia i zatwierdza sprawozdanie Zarządu Głównego Komisji Rewizyjnej i Komisji Statutowej.

- ocenia działalność Zarządu Głównego ZPB

- wybiera spośród kandydatów w drodze tajnego głosowania Prezesa ZPB zgodnie z zasadą - większością co najmniej 50% głosów obecnych delegatów, Rewizyjną i Statutową Komisję.

- Prezes ZPB nie może być wybrany na dłuższy okres niż na dwie kadencje z rzędu.

- wybiera Radę Naczelną do liczby trzydziestu osób (Prezesi obwodowych oddziałów ZPB wchodzą w skład Rady Naczelnej z racji stanowiska)

- po przedstawieniu Prezesa ZPB /nowo wybranego/ i po wstępnym uzgodnieniu z delegatami obwodowych oddziałów ZPB zatwierdza skład Zarządu Głównego z członków Rady Naczelnej ZPB w składzie dziesięciu osób i odpowiedzialnego sekretarza ZPB

STATUT
Związku Polaków na Białorusi

- określa podstawowe kierunki wydatków ZPB, zatwierdza budżet i kosztorys

- nadaje tytuł "Honorowy Członek ZPB"

- zatwierdza w ustalonych niniejszym Statutem wypadkach decyzje Rady Naczelnej ZPB

- rozpatruje i zatwierdza regulamin działalności Rady Naczelnej ,Komisji Rewizyjnej i Komisji Statutowej ZPB

- rozpatruje inne problemy dotyczące działalności ZPB

12. Zjazd ZPB jest prawomocny przy obecności na nim więcej niż 2/3 wybranych delegatów.

13. Rada Naczelna - kierowniczy organ ZPB:

- rozpatruje i przedstawia na zjeździe ZPB budżet ZPB

- zatwierdza sprawozdanie roczne Zarządu Głównego ZPB

- zatwierdza bieżącą dokumentację

- zatwierdza roczny paln pracy

- zwołuje Zjazd ZPB

- zatwierdza projekt sztandaru, emblematów, pieczęci, druków firmowych i innych właściwości

- wybiera zastępców prezesa ZPB

- powołuje i likwiduje przedsiębiorstwa i inne gospodarcze struktury, zatwierdza ich statut i kierownictwo

- powołuje głównego redaktora i skład komisji redakcyjnej organów druku ZPB

- na wolne miejsce członka Zarządu Głównego ZPB może wybrać innego zwykłą większością głosów przy obecności więcej niż połowy członków Rady Naczelnej ZPB

- posiada decydujące prawo uchwalać postanowienia i dawać odpowiedzi na pytania dotyczące problemów ZPB

- rozpatrywać i zatwierdzać sprawozdania prezesa ZPB i pracowników etatowych ZPB za okres działalności między posiedzeniami Zarządu Głównego ZPB, ustala stawki wynagrodzenia prezsa ZPB i innych pracowników etatowych

- rozpatruje inne sprawy dotyczące działalności ZPB

14. Posiedzenia Rady Naczelnej zwołuje prezes ZPB lub na żądanie członków Rady Naczelnej i prowadzi w miarę potrzeby lecz nie rzadziej niż dwa razy w roku

15. Zarząd Główny ZPB jest organem wykonawczym ZPB i ma za zadanie:

- kierować działalnością ZPB w czasie między posiedzeniami Rady Naczelnej i zbierać się nie rzadziej niż raz w miesiącu

- reprezentować ZPB i działać w jego imieniu

- realizować decyzje Zjazdu ZPB i konkretyzować zadania w głównych kierunkach działalności przyjętych na zjeździe ZPB

- organizować komisje, sekcje, grupy robocze w różnych dziedzinach działalności ZPB gdy zachodzi taka konieczność zatwierdzać ich kierowników

- chronić i pomnażać majątek ZPB i ponosić za niego odpowiedzialność

- powiadamiać o zwołaniu zjazdu ZPB

- przedstawiać na zjeździe ZPB sprawozdanie z działalności ZPB

- wyznaczać przedstawicieli ZPB, którzy działają w jego imieniu w Republice i poza jej granicami

- po przedstawieniu Komisji Statutowej rozpatrywać sprawy o wykluczeniu z członków Zarządu i ZPB

- ma prawo przy założeniu nowych oddziałów ZPB formować ich zarządy działające do momentu zwołania własnych konferencji

- zatwierdza kandydatów na pracowników etatowych ZPB

16. Zarząd Główny ZPB nie ponosi prawnej odpowiedzialności za niewłaściwe decyzje i zabowiązania oddziałów, a oddziały nie ponoszą obywatelsko-prawnej odpowiedzialności za zabowiązania Zarządu Głównego

17. Ustawowa działalność członków ZPB dotycząca ważnych dziedzin i międzynarodowych kontaktów możliwe jest tylko za wiedzą Rady Naczelnej lub Zarządu Głównego ZPB.

18. Prezes ZPB jednocześnie jest prezesem Rady Naczelnej i prezesem Zarządu Głównego i posiada wszelkie prawa i pełnomocnictwa osoby prawnej ,w tym:

- reprezentuje ZPB, kieruje działalnością między zjazdami i posiedzeniami Rady Naczelnej ZPB.

- rozporządza finansami ZPB w granicach sum określonych przez Radę Naczelną

- określa kompetencje zastępców prezesa ZPB, członków Zarządu Głównego ZPB, odpowiedzialnego sekretarza.

- w przypadku gdy, prezes ZPB nie może pełnić swoich obowiązków jego funkcję do końca kadencji może spełniać jeden z jego zastępców, zatwierdzony na posiedzeniu Rady Naczelnej ZPB.

19. Komisja Rewizyjna - kontrolno- rewizyjny organ ZPB, celem jej jest:

- kontrolowanie i rewidowanie działalności wybranych organów, organizacyjnych i gospodarczych struktur ZPB.

- kontroluje przestrzeganie przez członków ZPB obowiązków statutowych i zobowiązań zawartych pomiędzy organizacyjnymi strukturami.

- posiedzenia Komisji Rewizyjnej przeprowadza się w miarę niezbędnych potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w półroczu

- pracą Komisji Rewizyjnej kieruje prezes, wybierany spośród jego członków.

- członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być wybranymi do innych wybieranych organów ZPB, zajmować stanowisk kierowniczych, i głównych specjalistów w tworzonych przez ZPB gospodarczych strukturach

- żądania Komisji Rewizyjnej zgodnie z jej statutową działalnością są obowiązującymi dla wszystkich członków, zarządów organizacyjnych i rozrachunkowych struktur ZPB.

20. Komisja Statutowa składa się z pięciu (5) członków, rozpatruje spory wynikające z faktu naruszania Statutu zespołowo lub przez indywidualnych członków ZPB. Pracą Komisji Statutowej kieruje prezes wybierany spośród jej członków, posiedzenia Komisji Statutowej odbywają się w miarę potrzeb.

21. Członkowie Rewizyjnej i Statutowej komisji mogą brać udział w pracy wszystkich kierowniczych organów z prawem doradczego głosu.

- mają prawo występować z propozycjami do Zarządu Głównego i Rady Naczelnej o zwołanie nadzwyczajnego zjazdu w przypadku ujawnienia faktów naruszania Statutu ZPB. W takiej sytuacji Rada Naczelna i Zarząd Główny obowiązane są na najbliższym posiedzeniu przyjąć wniosek przedstawiony przez komisję.

22. W czasie przerwy między zjazdami Rada Naczelna, Zarząd Główny i Komisja Statutowa mają prawo przygotowywać i omawiać wnioski dotyczące zmian w Statucie i programie i przedstawiać je na następnym zjeździe.

V. CZŁONKOWIE. ICH PRAWA I OBOWIĄZKI

1. W ZPB przewiduje się indywidualne i zbiorowe członkowstwo.

2. Indywidualnymi członkami ZPB mogą być osiągający pełnoletniość obywatele Republiki Białoruś, zagraniczni obywatele, jednostki bez obywatelstwa, którym nie jest obojętny los Polaków na Białorusi i którzy będą sprzyjać osiągnięciu celów i zadań ZPB oraz uznają jego Statut.

ZPB może tworzyć młodzieżowe sekcje przy oddziałach z osób które nie mają 18 lat.

Członkowie młodzieżowych sekcji mają takie same prawa i obowiązki statutowe jak indywidualni członkowie z wyjątkiem wybierania i prawa wyboru do organów ZPB.

Wielkość składki wstępnej i członkowskich wpłat młodzieżowych sekcji określa Zarząd Główny ZPB.

3. Zbiorowymi członkami ZPB mogą być profesjonalne związki, społeczne, twórcze i inne stowarzyszenia obywateli, uczelnie i załogi przedsiębiorstw, które okazują ZPB materialną i inną pomoc, pomagają w realizacji celów i zadań ZPB i uznają jego statut.

2. Przyjmowanie indywidualnych członków realizowane jest przez podstawowe organizacje, ZPB na podstawie pisemnego podania o wstąpieniu. Jeżeli nie ma podstawowej organizacji przyjęcia dokonuje odpowiedni kierowniczy organ.

5. Przyjmowania zbiorowego członków dokonuje kierowniczy organ obwodowego oddziału lub Zarząd Główny ZPB. Prawa i obowiązki członków zbiorowych, wielkość lub rodzaj składki ustala się przy przyjęciu zgodnie z umową. Członkowie zbiorowi uczestniczą w działalności ZPB przez swoich przedstawicieli.

6. Członkom ZPB wydaje się ligitymacje członkowskie.

7. Indywidualny członek ZPB ma prawo:

- wybierać i być wybieranym do organów wyborczych ZPB

- otrzymać informacje o działalności wybieranych organizacyjnych i gospodarczych struktur ZPB

- wnosić propozycje do wyborczych organów dotyczące działalności ZPB w ogóle i ich członków w szczegółach i uczestniczyć w ich omawianiu z prawem głosu doradczego

- posługiwać się bazą materialną ZPB na ulgowych warunkach osobiście uczestniczyć w posiedzeniach organów wyborczych ZPB przy omawianiu jego statutowej lub profesjonalnej działalności

- swobodnej rezygnacji z członkowstwa ZPB

- posługiwać się symboliką ZPB

- może posiadać i inne prawa wynikające ze statutowej działalności ZPB

8. Indywidualny członek ZPB jest zobowiązany:

- wykonywać wymagania statutowe, decyzje Zjazdu ZPB wyższych i wyborczych organów ZPB i jego organizacyjnych struktur

- umacniać autorytet ZPB i strzec jego własności

- opłacać składki członkowskie

9. Przy rezygnacji lub wykluczeniu z członkowstwa ZPB nie zwraca się wstępnych i członkowskich składek

- jeżeli pomiędzy ZPB i byłym członkiem istnieją zobowiązania rozstrzyga się je zgodnie z prawem.

10. Za aktywny udział w działalności ZPB jego członkom, a w wyjątkowych wypadkach i innym osobom może być nadany tytuł "Honorowy Członek Związku Polaków na Białorusi". Nadania tytułu honorowego dokonuje się za zgodą członka i jest formą wyrażenia szacunku ludziom podtrzymującym działalność ZPB niezależnie od ich obywatelstwa, narodowości i miejsca zamieszkania.

11. O wykluczeniu z ZPB mają prawo decydować podstawowe organizacje i organy wyborcze, które przyjęły w poczet członków ZPB. Podstawą do wykluczenia jest działalność, przynosząca szkodę ZPB, lub systematyczne nieprzestrzeganie jego wymagań statutowych, regularne nieopłacanie składek członkowskich.

Decyzję o wykluczeniu można zaskarżyć do Rady Naczelnej nie później niż miesiąc od dnia wykluczenia. Decyzja Rady Naczelnej o wykluczenia we wszystkich przypadkach jest ostateczna. Wykluczony z członka ZPB może być ponownie przyjęty do ZPB po upływie jednego roku od momentu wykluczenia.

VI. ŚRODKI I MIENIE

1. Środki pieniężne i mienie ZPB powstaje z potrąceń od składek wstępnych i składek członkowskich, wpływów od organizowanych wystaw, zawodów, imprez kulturalnych, potrąceń z zysków utworzonych przedstawicielstw i innych struktur, będących na rozrachunku gospodarczym, dobrowolnych darów obywateli, przedsiębiorstw, organizacji i urzędów Białorusi i innych państw; mienia otrzymanego w darze lub nabytego zgodnie z obowiązującym prawem.

2. Kwotę corocznych składek członkowskich ustala się i zatwierdza na zebraniu (konferencji) członków podstawowej organizacji ZPB. 70% sumy składek zostaje w organizacji podstawowej, 20% - potrąca się do oddziału rejonowego ZPB, 5% - do Zarządu Głównego ZPB. Decyzją ogólnego zebrania członków podstawowej organizacji procent potrącenia może być zmieniony.

3. Zarząd Główny ZPB i obwodowe zarządy oddziałów ZPB mogą odmówić przyjęcia części składek członkowskich i wpływ pieniężny od organizowanych imprez na rzecz oddziału.

VII. SYMBOLIKA ZPB

1. Związek Polaków na Białorusi ma własny sztandar, emblemat i proporczyk, zatwierdzone zgodnie z porządkiem prawnym.

2. Na uroczystościach ZPB gra się melodię lub śpiewa hymn ZPB - "Rota", słowa M. Konopnickiej.

VIII. LIKWIDACJA ZPB

1. ZPB może być rozwiązany na podstawie dycyzji Zjazdu ZPB, jeżeli za tym głosowało ponad 4/5 (cztery piąte) wybranych na Zjazd delegatów, lub orzeczenia sądowego zgodnie z obowiązującym prawem.

2. Mienie, które pozostało po spłaceniu kredytu, jest wykorzystywane przez komisję likwidacyjną zgodnie z obowiązującym prawem i na cele statutowe.

3. ZPB nie odpowiada za długi swoich członków, jak i oni nie odpowiadają za ich długi.

* * *

Statut został zarejestrowany przez Ministerstwo Spawiedliwości Republiki Białoruś.

Zaświadczenie o rejestracji Nr. 63 z dn. 25.02.91 r.

II Zjazd Związku Polaków na Białorusi wprowadził zmiany i uzupełnienia do Statutu i został przyjęty w nowej redakcji uzgodnionej z Ministerstwem Sprawiedliwości Białorusi.

Z DZIEJÓW ARMII KRAJOWEJ

DZIEMIDOW KONTRA DZIEMIDOW

ZYGMUNT BORADYN

ODCINEK II

Innym powodem zaognienia się stosunków polsko-sowieckich na Nowogródczyźnie były częste rabunki chłopów miejscowych przez oddziały radzieckie. W czasie przeprowadzenia "operacji gospodarczych" odbierano nie rzadko nie tylko żywność, ale bieliznę, ubrania dziecięce i kobiece i inne niepotrzebne w partyzantce rzeczy. Oddziały AK traktowały takie grupy jak bandy rabunkowe i niszczyły je.

Jednym z pierwszych poważnych konfliktów na Lidczyźnie było wybicie przez oddział Toboty i Miszczuka w chutorze Bojary 16-osobowej grupy rabusiów z brygady Leninowskiej. Wydarzyło się to 11 czerwca 1943 r. Wzrost liczby konfliktów zmusił obie strony do rozpoczęcia rozmów już na początku czerwca. Brała w nich udział ze strony polskiej Komenda Nowogródzkiego Okręgu AK, a z sowieckiej - sztab brygady Leninowskiej i przedstawiciele Szczuczyńskiego mieżrajcentra. Pertraktowano w sprawach uregulowania wzajemnych stosunków, operacyjnym podziale terytorium, organizacji wspólnych akcji przeciwko Niemcom, wymiany informacji, wywiadu. Rozmowy szły ciężko, ale nie stały na miejscu i jak widać z dokumentów, mogło dojść do zawarcia umowy, gdyby nie zła wola kierownictwa partyjnego ZSRR.

22 czerwca 1943 r. na plenum w Moskwie Komitet Centralny KP(b) B podjął uchwałę "O przedsięwzięciach w zakresie dalszego rozwijania ruchu partyzanckiego w zachodnich obwodach Białorusi", która nakazywała wszelkimi sposobami zwalczać oddziały i grupy nacjonalistyczne w tym i partyzantkę akowską. 29 czerwca 1943 r. gen.-mjr. Płaton rozkazał S. Szupieni (przedstawicielowi KC(b) B na mieżrajcentr Szczuczyn) przerwać rozmowy, "wykryć miejsce pobytu tych grup (akowskich - przyp. Z.B.) i przedsięwziąć wszelkie środki dla ich zniszczenia". Decyzja ta miała fatalne konsekwencje. Północną część województwa Nowogródzkiego opanowała Armia Krajowa, a partyzantka sowiecka - południową, obsadzając duże kompleksy leśne, Puszczę Nalibocką i Puszczę Lipiczańską. Naturalną granicę wpływów polsko-sowieckich stanowił Niemen. Prawego brzegu strzegł oddział ppor. Ragnera, lewy brzeg dozorowało kilka brygad sowieckich.

Obie strony prowadziły walkę bezwzględnie, stosując zasadę zbiorowej odpowiedzialności, paląc gospodarstwa, przeprowadzając konfiskaty mienia, mordując rodziny. Już 27 czerwca 1943 r. oddział im. Woroszyłowa brygady Leninowskiej spalił 2 domy we wsi Nieciecz i 3 w Cackach rozstrzeliwując 3 osoby za współpracę z Polakami. 24 lutego 1944 r. w czasie ataku na oddział polski brygada "Wpieriod" spaliła wsie Babińsk i Izabelin (niedaleko Iwja)....

Bardzo aktywny udział w zwalczaniu oddziałów partyzanckich AK brała brygada im. Kirowa. Z większych potyczek tej brygady z partyzantką akowską pan Dziemidow wymienia Olchówkę i przez to może wprowadzić czytelnika w błąd. Wygląda tak, że atakowała tylko strona polska, natomiast partyzantka sowiecka była zmuszona do obrony. Nie jest to prawdą. Potyczkę w [illegible]nowce poprzedzały działania zaczepne ze strony sowieckiej i to na dużą skalę.

Przekroczyć granicę w dzień, nie tak łatwo.

10 lutego 1944 r. brygada im. Kirowa i oddział z brygady im. Czapajewa przeprowadziły operację przeciwko partyzantce akowskiej w rejonie wsi Skamienny Bór, Borki i in. Jednym z dowódców całości oddziałów sowieckich był lejtnant Walentyn Dziemidow. 4-5 marca 1944 r. brygady im. Kirowa i Czapajewa znów próbowały zniszczyć oddział "Ragnera", osiągając tylko częściowy sukces (wg źródeł sowieckich straty oddziału AK wynosiły ok. 50 zabitych). Rzecz ciekawa, że w czasie tej operacji oddziały brygady im. Czapajewa we wsiach południowo-wschodniej części rejonu lidzkiego wykryły 5 rodzin "Białopolaków", "majątek których został skonfiskowany, domy i budynki gospodarcze spalone, rodziny rozstrzelane" (Raport brygady im. Czapajewa z dn. 10 marca 1944 r.). W odpowiedzi oddziały AK również stosowały terror. Autor jest w posiadaniu listy 37 osób, byłych urzędnikow sowieckich i ich rodzin, osób współpracujących z partyzantką sowiecką rozstrzelanych przez oddziały AK, działające w okolicach Żołudka - Bielicy.

Po tych w/w akcjach partyzantki sowieckiej, "Ragner" zdecydował się na przeprowadzenie większej operacji odwetowej, częścią sił IV batalionu 77 pp (ale bez udziału Niemców). Meldunki oddziałów brygady im. Kirowa mówią o walce w Olchówce tylko z "bandą białopolską". Chyba w tym wypadku pana Dziemidowa zawodzi pamięć. 18 maja 1944 r. zwiad oddziału "Ragnera" wpadł we wsi Olchówka w zasadzkę oddziałów "Iskra", im. Kalinina i "Bałtijec". Polacy ponieśli dotkliwie straty: zginęło ponad 40 (nie ponad 100, jak pisze pan Dziemidow) osób, po czym oddział polski wycofał się.

W sprawie zaś przybycia 19 maja samochodów niemieckich do Dokudowa, to, jak podają dokumenty partyzantki sowieckiej, przyjeżdżały one na łapankę ludności miejscowej w celu wywiezienia do Niemiec.

Zaostrzenie się konfliktu z oddziałami sowieckimi zmusiło niektórych dowódców partyzantki Okręgu Nowogródzkiego do przyjęcia propozycji Niemców zaprzestania walk z nimi i dostarczania broni dla oddziałów polskich. Tak postąpił dowódca zgrupowania Nadniemeńskiego rtm. "Lech" - Józef Świda. (Nawiasem mówiąc, "Lech" za kontakty z Niemcami mocą wyroku sądu specjalnego został skazany na śmierć, a komendant Okręgu Nowogródzkiego AK ppłk. "Prawdzic" - zdjęty ze stanowiska).

Czy w 1944 r. lejt. Dziemidow posiadał informację w sprawie powodów, które doprowadziły Polaków do kontaktów z Niemcami i na czym te kontakty polegały? W raporcie do ppłk. "Donskiego" (Armianinowa) szefa NKGB na obwód Baranowicze z dn. 17 marca 1944 r. pan Dziemidow pisał, iż "doświadczywszy po raz drugi naszego ataku, widząc swoją niemoc w walce z nami Białopolacy, zwrócili się o pomoc do władz niemieckich miasta Lidy (jak mówiłem było na odwrót - Z.B.)... Pomoc niemiecka świadczona wyłącznie w postaci 10kb i określonej ilości amunicji".

W tym, że porozumienie oddziałów Ak z Niemcami ma charakter czasowy i nie jest respektowane przez obydwie strony, doskonale orientował się zastępca dowódcy bygady im. Kirowa do spraw wywiadu. 20 grudnia 1943 r. pan Dziemidow meldował swoim przełożonym, iż grupa 70-ciu osób próbowała przekroczyć drogę kolejową Lida-Baranowicze w okolicy wsi Drozdy. Przy czym oddział ten został ostrzelany przez garnizon niemiecki... W trakcie wymiany ognia zostało zabitych 20 białopolaków. Dlaczego pan Dziemidow podkreślając przynależność AK do "niemieckich służb karnych, próbuje jednocześnie przez posiadaną agenturę zwalczać oddziały polskie rękami Niemców? Opisując działania brygady imienia Kirowa na początku stycznia 1944 r. w okolicach wsi Skamienny Bór, Borki, Filonowce, Dokudowo, podkreślał, że "ja przez swoją agenturę zawiadomiłem o ich (oddziałow AK - Z.B.) zjawieniu się garnizon niemiecki. Po przybyciu Niemców 9 stycznia 1944 r. białopolacy wycofali się z tego terenu"(Raport Dziemidowa do przedstawiciela KC KP(b)B na mieżrajcentr Lida z dn. 10 stycznia 1944r.).

Antyniemiecka akcja ze strony partyzantki AK Okręgu Nowogródek przybrała na sile w kwietniu, w maju i czerwcu 1944 r. Oddziały partyzanckie Armii Krajowej przeprowadziły udane akcje na Bieniakonie, Raduń, Opsę. W dniach od 6 do 16 czerwca 1944 r. zlikwidowano aż 7 placowek niemieckiej straży granicznej. Pan Dziemidow również wiedział o zaszłych zmianach. Na początku czerwca 1944 r. meldował iż " łączność bandy z Niemcami jest zerwana i w rejonach Raduń, Szczuczyn i Lida dochodzi do potyczek z Niemcami, a w końcu maja białopolacy przeprowadzili akcję na bank w Lidzie, zabierając przeszło 3 mln marek".

Jesteśmy przekonani, że w 1944 r. zdanie pana Dziemidowa o AK było nieco inne i różniło się od ocen z jego artykułu z 1994 r. Jak bowiem można wytłumaczyć fakt, iż 30 czerwca 1944 r. lejt. Dziemidow we własnej osobie udał się na rozmowy z dowództwem "białopolaków" w celu "zaprzestania bezsensownej walki" i nawiązania współpracy. (Raport dowództwa brygady im. Kirowa do przedstawiciela KC KP(b)B na mieżrajcentr Lida z dn. 1 lipca 1944).

Po przyjściu Armii Czerwonej na Nowogródczyznę w lipcu 1944 r. część byłych żołnierzy AK podjęła walkę z władzą sowiecką. Była to reakcja na represje, przymusową kolektywizację i repatriację Polaków do PRL.

Nie są nam znane przykłady ludożerstwa przytoczone w artykule z "Gazety Lidzkiej" przez pana Dziemidowa. Jako osoba pracująca po wojnie w organach NKWD wie on więcej niż człowiek przeciętny i jeśli opisane przez autora wydarzenia: "przegryzania gardła", "uduszenie ludzi drutem kolczastym" miały miejsce, to kwalifikować je należy jako zbrodnię lub działanie osoby psychicznie nienormalnej. Tylko czy było to naprawdę? Czy Pana Dziemidowa, jak przedstawiliśmy na przykładzie wydarzeń z okresu 1943 - lipiec 1944 r. nie zawodzi pamięć?

PIOSENKA NA ZAMÓWIENIE

Dziś do ciebie przyjść nie mogę

Dziś do ciebie przyjść nie mogę
zaraz idę w nocy mrok,
nie wyglądaj za mną oknem
w mgle utonie próżno wzrok.
Po cóż ci, kochanie wiedzieć
że do lasu idę spać,
dłużej tu nie mogę siedzieć
na mnie czeka leśna brać
na mnie czeka leśna brać

Księżyc zaszedł hen, za lasem,
we wsi gdzieś szczekają psy.
A nie pomyśl sobie czasem,
że do innej tęskno mi.

Kiedy wrócę znów do ciebie,
może w dzień, a może w noc,
dobrze będzie nam jak w niebie,
pocałunków dasz mi moc.

Gdy nie wrócę, niechaj wiosną
rolę moją sieje brat,
kości moje mchem porosną
i użyźnią ziemi szmat.
W pole wyjdź pewnego ranka,
na snop żyta ręce złóż
i ucałuj jak kochanka,
ja żyć będę w kłosach zbóż.

TRAGEDIA W PIASKOWCACH

W czasie okupacji niemieckiej w Wasiliszkach stacjonowała żandarmeria na czele z katem "Antonem", który siał postrach wśród ludności mordując za byle co ludność polską i białoruską. Żołnierze AK postanowili wymierzyć mu sprawiedliwość. Robili zasadzki, aż pewnego razu kilku chłopaków z AK spotkało się ze znienawidzonym wrogiem koło wsi Kostrzyce. Wywiązała się strzelanina, podczas której nasz żołnierz "Kuna" (Wieremowicz) celnym strzałem powalił na ziemię "Antona". Pozostałych Niemców rozbrojono i puszczono do domu. "Kuna" został mianowany kapralem.

Latem 1944 r. przyszedł rozkaz maszerować na Wilno. Ludność miejscowa ze łzami w oczach spotykała swoich żołnierzy, błogosławiąc ich i życząc szczęśliwej drogi i zwycięstwa. Część oddziałów nie doszła do Wilna, została okrążona przez przeważające oddziały Armii Czerwonej. Żołnierzy namawiano by dołączyli do Ludowego Wojska Polskiego, lecz akowcy nie zgodzili się. Pod przymusem wywieziono ich do Kaługi. Niektórym udało się zbiec od bolszewickiej niewoli i powrócić w swoje rodzinne strony. Wśrod nich był legendarny "Kuna", oraz Czesław Kozielski ("Sęk") i Józef Krawnis. Bojąc się prześladowania ze strony NKWD ukrywali się oni po wsiach u znajomych lub w lesie, aż do września, a gdy zaczął się przymusowy pobór do wojska, młodzież zaczęła się do nich dołączać. Oddział wkrótce wyrósł do ok. 50 dobrze uzbrojonych ludzi pod dowództwem "Kuny". W oddziale była jedna sanitariuszka - młoda dziewczyna.

W tym okresie powstała piosenka:

O mój mocny Boże, jakie przyszły czasy,

Ni tu siedzieć w domu, ni tu iść do lasu.

Bo chodzą bandami tak zwane łapanki

Zapędzają chłopców w najciaśniejsze jamki.

Chodzą po stodołach, bagnetami prują,

A jak kogo znajdą to go zamordują.

Oddział "Kuny" działał w obrębie gmin Wasiliszki, Narbuttowo, Zabłocie, Wawiórka, Raduń, siejąc strach wśród sowieckich aktywistów. Większość żołnierzy byli to wiejscy niedoświadczeni chłopcy właśnie z tych okolic. W oddziale było również dwóch Niemców.

Bolszewicy postanowili podstępnie zlikwidować oddział "Kuny". Oddział sowiecki przebrany za "zielonych" - pozakładali zielone wstążki na czapki - rozpoczął pertraktacje z "Kuną". Wyznaczyli spotkanie we wsi Siewruki, gdzie niby to znajdował się ich sztab. Nasi chłopcy uwierzyli i udali się na owo spotkanie, na którym domówili się, że celem wspólnych działań przeciwko bolszewikom oba oddziały spotkają się we wsi Piaskowce.

W końcu lutego oddział "Kuny" zakwaterował w jednej połowie wsi Piaskowce, a "zieloni" - w drugiej. Uzgodniono wspólne hasło. Każdy oddział wystawił swoje posterunki. "Zieloni" jakoby rozgromili magazyn i zaczęli częstować Polaków spirytusem za spotkanie i współprace, sami pijąc ostrożnie. A gdy nadszedł wieczór rozdrobnili polski oddział na małe grupy. Niektórych, którzy pojechali do lasu po drzewo, zamordowali siekierami. Znając hasło wchodzili do mieszkań, gdzie mordowali członków oddziału "Kuny", oraz patrole i rozdrobnione polskie grupki. Sanitariuszkę chcieli powiesić w mieszkaniu p. Romikowicza; gdy gospodarz zaczął prosić o łaskę, zamienili jej karę rozstrzeliwując na miejscu. "Kunę", któremu przedtem niby to sprezentowali skórzaną kurtkę, zawołali wieczorem do swojego sztabu, skąd on już nie wrócił.

Nazajutrz mieszkańcy wsi ujrzeli przerażający widok: po ogrodach, na ulicy, w mieszkaniach leżały zbroczone krwią ciała pomordowanych. Ciało "Kuny" leżało martwe z gardłem przerżniętym piłą. W dzień enkawudziści na furmankach przewieźli ciała do Radunia, gdzie przeleżały kilka dni. Później nocą ciała ofiar wywieźli w nieznanym kierunku i ukryli w ziemi. Tak tragicznie skończyły się losy oddziału "Kuny", który za swą łatwowierność zapłacił cenę najwyższą.

Rozpoczęły się aresztowania wśród ludności cywilnej i wywózka na roboty do Rosji.

Wiejska młodzież ze wsi Piaskowce ułożyła taką oto piosenkę:

Szumiał las piaskowski i
ta wieś zielona.
Tam gdzie przechodziła Armia
Czerwona.
Ale nasi chłopcy byli bardzo głupi
Zaczęli sie łączyć do tej owej grupy.
I jak chodzili na różne wyprawy,
Jedli z jednej miski, pili razem kawę,
Aż razu pewnego tam we wsi
Piaskowce
Napadli na śpiących jak wilki na owce.
I tak mordowali, piłą gardła rżnęli
Akurat tą porą gdy ludzie zasnęli.
Potem położyli na fury żebracze
Wieźli do Radunia - niechaj
ludzie patrzą,
Potem zakopali do ziemi głęboko
Żeby nie widziało nawet ludzkie oko.
A nad ich mogiłą deszcz gałązki rosi
Tylko jeden ptaszek "Anioł Pański"
głosi.
A gdy Bóg pozwoli, czas lepszy
nastanie
Każda matka syna na wierzch
wydostanie.
Postawi mu pomnik pośród brzóz
płaczących
Że to jest mogiła za Polskę walczących

Julian CZAPLA,
Wacław DZIEŻYC
w. Piaskowce

8, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

9.05. Пад купалам Сусвету. 9.15. Пяць хвілін на жарты. 9.20. АВС-клуб. Англійскую мову вучым самі. 9.35. «Сёння і штодзень». Фільм-канцэрт. 10.35. Праспект. Інфармацыйна-аналітычная праграма. 11.05. «Чарапашкі ніндзя». Мультсерыял для дзяцей і дарослых. 11.30. «На маршруце— зялёны». Тэленарыс. 12.00. Дзелавы веснік. 12.15. «Ты заўсёды ў маім сэрцы». Маст. фільм. (Румынія). 13.50. «Канва жыцця». Навукова-папулярны фільм. 14.40. «Адпачынак у верасні». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. 17.00. Фільм-канцэрт. 17.25. Праграма перадач. 17.30. Навіны (з сурдаперакладам). 17.40. «Бабульчын урок», «Раз каўбой, два каўбой», «Залатыя словы». Мультфільмы. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.25. Размова з нагоды. Прэс-канферэнцыя кіраўнікоў Кантрольнай Палаты і налогавай інспекцыі. (гр.). 19.00. Навошта дадзена улада? Капыльскі раён: праблемы сацыяльнай абароны насельніцтва. 19.45. «Дзесяць хвілін плюс стагоддзе». Падвядзенне вынікаў алімпійскага конкурсу. 20.05. Правінцыяльны рэпартаж. Будаўніцтва цагельнага завода у Расонах. Перадача з Віцебска. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. Пяць хвілін на жарты. 21.40. Студыя «Тэлесябрына». «Імгненне шчырасці». 21.45. Спартыўны тэлекур ´ер. 22.05. Тэлевізійны дом кіно. Сустрэча з кампазітарам Рыгорам Гладковым. 22.40. Пад купалам Сусвету. 22.50. НІКа. 23.05. Надвор ´е. 23.15. «Паласа Сімарана». Маст. фільм. (ЗША). Фільм 2-гі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.30. Утро. 7.00. Новости. 7.15. Продолжение программы утро. 8.00. Деловой вестник. 8.15. Посмотри, послушай. . . 8.40. «Дикая роза». Телесериал. 9.05. «Еловое яблоко». Мультфильм. 9.15. Америка с М. Таратутой. 9.45. Предприниматель. 10.00. Новости(с сурдопереводом). 15.00. Новости (с сурдопереводом). 15.25. Наш музыкальный клуб. 16.00. Звездный час. 16.40. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». Сами о себе. 17.00. Новости. 17.25. Мир сегодня. 17.40. Азбука собственника. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая роза». Телесериал. 18.50. Прогулки с И. Бродским. Часть 2-я— Возлюбленное отечество.19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости. 20.45. Объединяя лучших в мире. Игры Доброй воли. 21.15. Клуб белый попугай. 22.00. «Мерилин Монро. Портрет легенды». Документальный фильм. 23.00. Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

6.00.Вести. 6.20. Требуются...Требуются... 6.30. Формула-730. 7.00. Время деловых людей. 7.30. Устами младенца. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Обратный адрес. Ведущий— Г. Долгов. 9.00. «Ура, каникулы». «Дом с привидениями». Художественный фильм. 10.30. Мульти-пульти. «Прямое попадание». 10.40. Крестьянский вопрос. 11.00. Вести. 15.00. Вести. 15.20. Телегазета. 15.25. Мульти-пульти. «Зима в Простоквашино», «Гномы и горный король». 15.50. Там-там новости. 16.05. Новая линия. «Погасшая звезда». 16.50. Бизнес в России. 17.20. Праздник каждый день. 17.50. Спасение 911. 18.25. Наш сад. 19.00. Вести. 19.25. Подробности. 19.35. Детектив по понедельникам. «Приключение с дешевой квартирой». Художественный фильм из сериала «Эркюль Пуаро». 20.35. Репортер. 20.50. Клип-антракт. А. Пугачева. 21.00. Момент истины. На вопросы А. Караулова отвечает Б. Немцов. 22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-1

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.05. «Династия». Сериал пр-ва США. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Приятное с полезным. 12.20. Английский язык. 12.30. С верой в новое. 13.00. Новости. 13.10. Образовательное телевидение. 15.00. «Парень из Калабрии». Фильм пр-ва Италии. 16.45. Летнее MTV. 17.00. Программа для подростков. 17.30. Тележурнал. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Спортивная студия. 19.00. Сериал пр-ва Англии. 19.30. Квант. 20.00. Вечеринка. 21.10. Фестиваль польского телетворчества. 21.30. Трансляция торжеств у памятника Варшавского восстания. 22.40. Прямо из Бельведера. 23.25. Фестиваль польского телетворчества. 0.30. «Друг моей подруги». Фильм пр-ва Польши.

ПОЛЬША-2

8.40. Мультсериал. 9.35. Спортивный тележурнал. 10.00. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 10.30. Остановка второй программы. 11.00. Документальный фильм. 12.00. Телесериал. 13.00. Музыкальное лето во второй программе. 14.00. Панорама. 14.15. Цирки мира. 15.30. Программа о животных. 16.00. Программа на вечер. 16.05. Документальный фильм. 16.35. Мультфильм. 17.00. «Доктор Мурек». Сериал пр-ва Польши. 18.00. Обзор кинохроник. 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.05. Местная программа. 20.05. Леса мира. 21.00. «Здровко». Сериал пр-ва США. 21.30. Автожурнал. 22.30. Спортивная программа. 23.00. «Маленькая Мими». Фильм пр-ва Франции. 0.30. Спортивная студия. 1.05. Спортивная студия. 1.45. Ночь и стресс.

9, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00.Раніца рэспублікі. 8.10. Эканамікст. 8.20. Пад купалам Сусвету. 8.30. Надвор ´е. 8.40. Пяць хвілін на жарты. 8.45. «Гісторыя аднаго кахання». Тэлефільм. 9.15. «Паласа сімарана». Маст. фільм. Фільм 2-гі. 10.30. Тэлеклуб гаў-гаў. 10.55. Трэці тайм. Футбольны агляд. 11.40. «Рок і фартуна». Музычны фільм. 13.20. «Д ´артаньян і тры мушкецеры». Маст. фільм. 1-я серыя. 14.45. «Мёртвы зыб». Навукова-папулярны фільм. 15.20. «Нов іК»-Топ-10.16. 20. Танцавальны марафон. Чэмпіянат Беларусі па спартыўных танцах. 17.20. Эканамікст. 17.30. Навіны (з сурдаперакладам). 17.40. Мост. Культурна-асветніцкая праграма. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.20. Лідская панарама. (гр.). 19.00. Футбол. Кубак УЕФА. «Дынама» (Мінск)— «Хіберніянс» (Мальта). У перапынку— Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 4-я серыя. 22.35. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 22.40. Пад купалам Сусвету. 22.50. НІКа. 23.05. Пяць хвілін на жарты. 23.10. Надвор ´е.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.30. Утро. 7.00. Новости. 7.15. Продолжение программы утро. 8.00. Обзор рынка недвижимости. 8.15. Веселые нотки. 8.35. Дождь идет. Мультфильм. 8.45. «Дикая роза». Телесериал. 9.15. Человек и закон. 9.45. Дело. 10.00. Новости (с сурдопереводом). 15.00. Новости (с сурдопереводом). 15.25. «Война гоботов». Мультсериал. 15.50. Волшебный мир, или Синема. 16.10. Джэм. 16.40. За кулисами. Опекуны и подопечные. О социальной защите населения. 17.00. Новости. 17.25. Документы и судьбы. 17.40. Знак вопроса. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая роза». Телесериал. 18.55. Футбол. Чемпионат России. Локомотив (Москва)— ЦСКА. 2-й тайм. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости. 20.45. Из первых рук. 20.55. Песня-94.21. 40. Экранизация Д. Чэйза. Художественный фильм. «Считается опасным». 23.35. Новости. 23.45. Авто-шоу.

КАНАЛ «РОССИЯ»

8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Утренний концерт. 8.45. Момент истины. 9.40. Клип-антракт. А. Иванова. 9.45. «К-2» представляет: «Фрак народа». 10.35. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.00. Вести. 15.00. Вести. 15.20. Студия «Рост». «Музыкальный класс». 15.50. Там-там новости. 16.05. Новая линия. 16.50. «Не быть динозавром». 17.05. Барьер. 17.35. Праздник каждый день. 17.45. Я— лидер. 18.10. Л-клуб. 19.00. Вести. 19.25. Подробности. 19.35. «Никто не забыт». 19.45. Киномарафон. «Дурная кровь». Художественный фильм (Франция).22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель.22.35. «На родине Шопена». 7-й международный телевизионный конкурс молодых исполнителей. 23.20. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-1

10.00. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.00. «Жизнь». Сериал пр-ва Японии. 11.45. Европейский портрет. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Рынок труда. 12.20. Английский язык. 13.45. Мир на двух колесах. 14.00. Камни с этой Земли. 14.15. Лето с наукой. 14.25. Наша Балтика. 14.30. Программа для молодежи. 15.00. «Приснился сон». Фильм пр-ва Англии. 16.35. Автомания. 17.00. Программа для детей. 17.50. Музыкальная программа. 18.00 . Телеэкспресс. 18.30. Энциклопедия второй мировой войны. 19.00. Мультфильм. 19.25. Спортивная студия. 20.00. Вечеринка. 20.30. Новости. 21.10. «Гнедой». Фильм пр-ва США. 22.55 . Только в первой программе. 23.35. Рок-рапорт. 0.10. Фестиваль польского телетворчества. 0.40. Студия «Гамма».

ПОЛЬША-2

8.40. «Приключения Блэка». Сериал пр-ва Канады. 9.05. Местная программа. 9.35. Спортивная студия. 10.00. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 10.30. Каникулы во второй программе. 11.00. Документальный фильм. 12.00. «Запретная любовь». Сериал пр-ва Венесуэлы. 13.00. Музыкальное лето во второй программе. 13.50. Тележурнал. 14.00. Панорама. 14.15. Документальный фильм. 16.00. Программа дня. 16.05. Оружие XX века. 16.35. Сериал пр-ва Канады. 18.00. Тележурнал. 18.10. Католическая программа. 18.30. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.05. Местная программа. 19.30. Телетурнир. 20.05. «Как это сделал Билл?». Сериал пр-ва Германии. 21.00. Спортивная студия. 23.00. «Гарсоньера». Фильм пр-ва США. 1.50. Спортивная программа.

10, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00.Раніца рэспублікі. 8.10. Пад купалам Сусвету. 8.20. Надвор ´е. 8.30. Пяць хвілін на жарты. 8.35. «Дзевяты вал». Тэлефільм. 9.05. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 4-я серыя. 10.05. «Мы спяваем джаз». Музычная праграма з удзелам беларускіх і польскіх выканаўцаў. 10.50. «Другая спроба Віктара Крохіна». Маст. фільм. 12.25. «Сказ пра рысь». Тэлефільм. 13.15. «Балет Ігара Маісеева». Фільм-канцэрт. 14.20. «Гарлачык», «Малочны Нептун», «Шкоднік». Мультфільмы. 14.50. «Д ´артаньян і тры мушкецёры». Маст. фільм. 2-я серыя. 16.30. Відзьма-нявідзьма. Навіны кіна-відэа-аудыё. 17.30. Навіны (з сурдаперакладам). 17.40. «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). 18.30. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.40. Тэледыялог. (Гр.). 19.00. «Пяць зорак». Тэлегульня. 20.00. «Амкадор», «Амель» і іншыя піянеры прыватызацыі.20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.30. Трыбуна Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. 22.30. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 5-я серыя. 22.35. Пад упалам Сусвету. 23.50. НІКа. 00.15. Пяць хвілін на жарты. 00.20. Надвор ´е.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.30. Утро. 7.00. Новости. 7.15. Продолжение программы «Утро». 8.00. Российский дайджест. 8.15. «Сестрички-привычки». Мультфильм. 8.30. «Дикая Роза». Телесериал. 8.55. Клуб путешественников (с сурдопереводом). 9.45. Деловой вестник. 10.00, 15.00. Новости (с сурдопереводом). 10.20. Баскетбол. Чемпионат Мира. Мужчины. 1/4 финала. Передача из Канады. 15.25. «Война гоботов». Мультсериал. 15.50. Комикс-бум. 16.05. Ответы. 16.40. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 17.00. Новости. 17.25. Мир сегодня. 17.40. Технодром. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». Телесериал. 18.55. Рыцарь комедии. Эраст Гарин. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости. 20.45. Монолог. 21.00. Фильмы Федерико Феллини. «А корабль плывет». 23.15. Новости. 23.25. Бумеранг.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. Время деловых людей. 7.30. Доброе утро, Европа. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Утренний концерт. 8.45. Домашний экран. Многосерийный художественный телефильм «Санта-Барбара». 9.35. «Атомные тайны». Видеофильм. 9.50. Театральный разъезд. «Об «Орестее», Штайне и самих себе». 10.35. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.00. Вести. 15.00. Вести. 15.20. Студия «Рост». Музыкальный фестиваль «Белые ночи». 1-я часть. 15.50. Там-там новости. 16.05. Новая линия. «Дальний Восток». 16.50. Мтрест. 17.05. Будни. 17.40. Праздник каждый день. 17.55. Чемпионат России по футболу. «Динамо» (Москва)— КАМАЗ. (В перерыве— «Вести».). 19.55. Подробности. 20.05. Домашний экран. Многосерийный художественный телефильм «Санта-Барбара». 20.55. «Никто не забыт». 21.05. Тихий дом. Программа С. Шолохова. 22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. Экран криминальных сообщений. 22.45. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-1

9.35. Кофе или чай. 10.00. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.00. «Солнечный патруль». Сериал пр-ва США. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Четверть часа на экране. 12.20. Английский язык. 12.30. Сельскохозяйственная программа. 13.10. Святой Франтишек слушает рок. 13.40. Кавалерия. 14.10. Лица Станислава Бая. 14.05. Программа дня. 14.55. «Вабанк II». Фильм пр-ва Польши. 16.40. Летнее MT V. 17.00. Программа для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Здоровье. 19.05. «Солнечный патруль». Сериал пр-ва США. 20.00. Вечеринка. 20.30. Новости. 21.10. Пульс дня. 23.30. Близкие встречи. 0.10. «Парень из хорошего дома». Фильм пр-ва Германии.

ПОЛЬША-2

9.35. Тележурнал. 10.00. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 10.30. Остановка второй программы. 11.00. Документальный фильм. 12.00. «Семь желаний». Сериал пр-ва Польши. 14.15. Цирки мира. 15.30. Большой мяч. 16.00. Программа дня. 16.05. Документальный фильм. 16.35. Программа для детей. 17.00. «Доктор Мурек». Сериал пр-ва Польши. 17.30. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Телетурнир. 20.05. Документальный фильм. 20.30. Спортивная студия. 21.10. «Дела Роси О Нейл». Сериал пр-ва США. 23.05. «Радиороманс». Сериал пр-ва Польши. 1.05. Спортивная студия.

11, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00.Раніца рэспублікі. 8.10. Эканамікст. 8.20. Пад купалам Сусвету. 8.30. Надвор ´е. 8.35. Пяць хвілін на жарты. 8.40. «Незнаёмы і дзівосны свет». Тэлефільм. 9.05. «Лада ОМС» прадстаўляе: «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 5-я серыя. 10.05. «Змяялоў». Маст. фільм. 11.40. «Бярозавыя галасы». Фільм-канцэрт. 12.40. Фільм-дзецям. «Золушка». Маст. фільм. 14.00. «Востраў капітанаў». Мультфільм. Фільмы 1-ы і 2-і. 14.30. «Д ´артаньян і тры мукецёры». Маст. фільм. 3-я серыя. 15.40. «Сцежкамі запаведнымі», «Даліна нарзанаў». Тэлефільмы. 16.30. Для дзяцей. «Сіняя світа». Тэлеспектакль паводле казак Алены Туравай. 17.30. Навіны (з сурдаперакладам). 17.40. Стоп-кадр. Крымінальная хроніка. 18.05. Зачытайце маё пісьмо. . . 18.10. Абласныя навіны (Гр.). 18.25. Плюс-мінус. Асацыіраванне мясной прамысловасці. (Гр.). 19.00. Футбол. Кубак кубкаў. «Фандок» (Бабруйск)— «Ціранa» (Албанія). У перапынку— Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 6-я серыя.22.35. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 22.40. Пад купалам Сусвету. 22.50. НІКа. 23.05. Пяць хвілін на жарты. 23.10. Маладзёжная рэдакцыя Украінскага тэлебачання «Гарт» у гасцях у «Крока». 00.40. Надвор ´е.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

7.00. Новости. 7.15. Продолжение программы «Утро». 8.00. Обзор рынка недвижимости. 8.15. «Сказка о потерянном времени». Мультфильм. 8.40. «Дикая Роза». Телесериал. 9.05. В мире животных. «Жизнь зоопарков». Телесериал (США). 9.45. Предприниматель. 10.00. Новости (с сурдопереводом). 10.20. Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала. 15.00. Новости (с сурдопереводом). 15.25. «Война гоботов». Мультсериал. 15.50. Мультитроллия. 16.05. . . . До шестнадцати и старше. 16.40. Планета. 17.00. Новости. 17.25. Документы и судьбы. 17.40. Загадка СБ. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». Телесериал. 18.55. Лидер. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости. 20.40. Москва-Кремль. 21.00. Лотто «Миллион». 21.30. «Дорога в парадиз». Художественный фильм. 23.10. Новости. 23.20. За цыганской звездой. . .

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. Время деловых людей. 7.30. «Виртуозы 2000 года». 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Поехали. 8.40. Домашний экран. Многосерийный художественный фильм «Санта-Барбара». 9.30. Волшебный сундучок. 9.40. Ура, каникулы. «Дед и журавль». Спектакль белорусского республикагского театрат кукол. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.00. Вести. 15.00. Вести. 15.20. Музыкальный фестиваль «Белые ночи». 2-я часть. 15.50. Там-там новости. 16.05. Телегазета. 16.10. Новая линия. 16.55. Праздник каждый день. 17.05. Чемпионат Европы по легкой атлетике. 17.55. Хроно. В мире авто- и мотоспорта. 18.25. Своя игра. 19.00. Вести. 19.25. Подробности. 19.35. Домашний экран. Многосерийный художественнй телефильм «Санта-Барбара». 20.25. «Пять минут о хорошей жизни». 20.30. Рек-тайм. 21.05. Чемпионат России по футболу. Спартак (Москва)— Локомотив (Нижний Новгород). 1-й тайм. 22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. Чемпионат России по футболу. Спартак (Москва)— Локомотив (Нижний Новгород). 2-й тайм. 23.25. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-I

9.30. Кофе или чай. 10.00. Новости. 10.10. Программа для детей . 11.05. Художественный фильм. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Сшей сама. 12.20. Английский язык. 12.30. Сельскохозяйственная программа. 13.10. Образовательное телевидение. 13.40. Самое старое и самое большое дерево. 13.45. В райском саду. 15.00. «Влюбленная брюнетка». Комедия пр-ва США. 17.00. Программа для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Католическая программа. 19.05. «Маленькое чудо». Сериал пр-ва США. 19.30. Спортивная программа. 20.15. Вечеринка. 20.30. Новости. 21.10. «Время убийства». Фильм пр-ва США. 23.45.. Музыкальная программа. 1.05. «Гений». Фильм пр-ва России.

ПОЛЬША-II

8.40. «Тарзан». Сериал пр-ва Германии. 9.35. Спортивная студия. 10.00. «Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 10.30. Каникулы во второй программе. 11.00. Удивительный мир животных. 11.30. Дыра в корзине. 12.00. «Браконьер». Сериал пр-ва Польши. 13.00. Музыкальное лето во второй программе. 14.00. Панорама. 14.15. Спортивная студия. 15.05. Тележурнал. 15.30.Жизнь рядом с жизнью. 16.00. Программа на вечер. 16.05. Документальный фильм. 16.35. «Тарзан». Сериал пр-ва Германии. 17.00. «Доктор Мурек». Сериал пр-ва Польши. 18.30.«Любовь и дипломатия». Сериал пр-ва Канады. 19.00. Панорама. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Спортивная студия. 21.00. Вопросы о Польше. 23.00. «Лучше быть красивой и богатой». Фильм пр-ва Польши. 1.00. Панорама. 1.05. Спортивная студия.

12, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10. Эканамікст. 8.20. Пад купалам Сусвету. 8.30. Надвор ´е. 8.40. Пяць хвілін на жарты. 8.45. «Марай кахання, марай цудоўнай. . .» Фільм-канцэрт. 9.15. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 6-я серыя. 10.15. «Пяць зорак». Тэлегульня. 11.15. «Прыніжаныя і зняважаныя». Маст. фільм. 12.55. Фільм-канцэрт. 13.45. «Бюро знаходак». Мультфільм. 14.20. «Сярод скал». Тэлефільм. 14.35. «Адысея Аляксандра Вярцінскага». Тэлефільм. 1-я і 2-я серыі. 16.30. «Папараць-кветка». Шоу-віктарына для старшакласнікаў. 17.30. Навіны (з сурдаперакладам). 17.40. «Тайна краіны суніцы». Мультфільм. 18.00. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.10. «Толькі па пятніцах». Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. 19.00. Бізнес-рынг. Развіццё банкаўскай справы у Беларусі. 19.35. «Яму было 33. . . ». Вечарына памяці камапазітара Аляксандра Арэхава. 20.20. Студыя «Тэлесябрына». Падарункі на добры настрой. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. Пяць хвілін на жарты. 21.40. Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. 21.45. «Вочы чорныя». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. 23.50. НІКа. 00.05. Пад купалам Сусвету. 00.15. Надвор ´е.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

Z00. Новости. 7.15. Продолжение программы утро. 8.00. Новый старт. 8.15. Сорока. 8.40. «Дикая Роза». Телесериал. 9.05. Танзиля. Телевизионный документальный фильм. 9.15. Огород круглый год. 9.45. Бизнес-класс. 10.00. Новости (с сурдопереводом). 10.20. Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала. 15.00. Новости (с сурдопереводом). 15.25. В гостях у сказки. «Про красную шапочку». 1-я серия. 16.50. Азбука собственника. 17.00. Новости. 17.25. Человек и закон. 18.05. Человек недели. 18.25. «Дикая Роза». Телесериал. 18.50. Поле чудес. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости. 20.45. С. Синьоре, И. Монтан, С. Сандрелли в детективе «Полиция, питон-357». 23.00. Новости. 23.10. Музобоз.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. Время деловых людей. 7.30. «Музыка всех поколений». 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.30. Поехали. 8.40. Домашний экран. Многосерийный художественный телефильм «Санта-Барбара». 9.30. Волшебный сундучок. 9.40. Телегазета. 9.45. В мире живтных. Ведущий— Н. Дроздов. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.00. Вести. 15.00. Вести. 15.20. Студия «Рост». «Кенгуру». 15.50. Там-там новости. 16.05. Новая линия. 16.50. Дисней по пятницам. «Снова молодой». Художественный фильм. 1-я серия. 17.45. Праздник каждый день. 17.55. Чемпионат Европы по легкой атлетике. 19.25. Подробности. 19.35. Домашний экран. Художественный телефильм «Санта-Барбара». 20.25. Маски-шоу. 20.55. Клип-антракт. Т. Буланова. 21.05. «К-2» представляет: «Ню». 22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. Экран криминальных сообщщений. 22.45. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-I

9.35. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа для детей. 11.05. «Молодые наездники». Фильм пр-ва США. 11.55. Музыкальная программа. 12.00. Школа для родителей. 12.20. Английский язык. 13.00. Новости. 14.55. Программа дня. 15.00. «Бермудский треугольник». Фильм пр-ва Польши. 17.00. Программа для детей. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. Свидание «в темную». 19.15. Спортивная студия. 20.00. Вечеринка. 20.30. Новости. 21.10. «Секреты». Фильм пр-ва США. 22.45. Пульс дня. 23.10. Тележурнал. 00.10. «Молодые, черные, бунтующие». Фильм пр-ва Англии.

ПОЛЬША-II

9.35. Спортивная программа. 10.00. Документальный фильм. 10.30. Остановка второй программы. 11.00. Телетурнир. 11.30. Программа для детей. 12.00. «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. 13.00. Музыкальное лето во второй программе. 14.00. Панорама. 14.15 Тележурнал. 15.10. Лето в моей жизни. 15.25. Мультихобби. 15.45. Отчизна. 16.05. Оружие XX века. 16.35. Мультфильм. 17.00. «Улететь отсюда». Сериал пр-ва США. 18.00. Музыкальная программа. 18.30. Один из десяти. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 22.00. Панорама. 22.30. Спортивная программа. 23.10. «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. 1.05. Развлекательная программа.

13, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10. Пад купалам Сусвету. 8.20. Надвор ´е. 8.30. Пяць хвілін на жарты. 8.35. «Вочы чорныя». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. 10.40. Здароўе. Тэлечасопіс. 11.15. Паказвае Магілёў. 11.45. 20 мінут рэдактара. 12.05. Сталіца. Тэлечасопіс. 12.25. Хакей. Кубак «Крыніцы». «Палімір» (Наваполацк)— «Нёман» (Гродна). 13.45. Да 70-годдзя кінастудыі «Беларусьфільм». Фільмы рэжысёра А. Алая. «Марынеска». Дак. фільм. 14.50. Фільм-дзецям. «Пра ката». Музычная казка. 15.55. Угледзецца у твар. Сур ´ёзны чалавек Вячаслаў Сцепанец. 16.25. Метраном. Ансамблю «Харошкі»— 20 год. 17.20. «Чарапашкі-ніндзя». Мультсерыял для дзяцей і дарослых. 17.45. Прафесійны бокс. Турнір «Супер чэмпіён Беларусі». 18.45. «Кола лёсу» у Марселі. 19.25. «Нов і К»-Топ-10. 20.25. Пяць хвілін на жарты. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. Пад купалам Сусвету. 21.45. «Удачлівая». Маст. фільм. 23.10. «Каскад». Кантакт, інфармацыя, рэклама. 23.25. Відзьма-нявідзьма. Навіны кіна-відэа-аудыё.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

8.00. Зов джунглей. 8.30. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 10.00. Утренняя почта. 10.30. Медицина для тебя. 11.00. Новости культуры. 11.10. Смак. 11.25. Фильмы нашей памяти. Художественный фильм «Влюбленные». 13.00. Звонкие гусли России. Встреча с Верой Городовской. 13.30. Лабиринт. О международном фестивале им. А. Д. Сахарова в Афинах. 14.00. Новости (с сурдопереводом). 14.20. Программа X. 14.30. «Кэтвизл». Художественный телесериал для детей (Англия). 15.05. Тайны старой площади. 15.35. В мире животных. Жизнь зоопарков. Телесериал. 16.20. Без паузы. 16.50. Человек и закон. Спецвыпуск. 17.00. Счастливый случай. 17.50. Д и после. Ведущий— В. Молчанов. 18.40. Звезды России на Патриарших прудах. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости плюс. 20.45. Юламбия Пикчерс представляет художественный телефильм «Послание мертвеца». 22.40. Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. 1/4 финала.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. Вести. 7.25. Мульти-пульти. «Вовка в тридевятом царстве». 7.45. Студия «Рост». «Продленка». 8.15. Пилигрим. Российское бюро путешествий. 9.00. «Вкусно, очень вкусно». 9.10. «Словения. Остров желаний». Документальный фильм. 9.40. «Портрет и лик». Художник Елена Фигурина. 10.10. Телеэрудит. 10.15. «Как жить будем? » 11.00. Ура, каникулы. «Иван да Марья». Художественный фильм. 12.25. Здорово живешь. 12.40. Крестьянский вопрос. «Сев». 13.00. Вести. 13.20. Козырная дама. 13.50. Киноглаз. «Таганское танго». Документальный фильм. 14.50. Золотая шпора. 15.20. Футбол без границ. 16.15. Чемпионат Европы по легкой атлетике. 17.15. Премьера мультипликационного фильма «Уэствард Хо». (США). 18.15. Устами младенца. 18.45. Праздник каждый день. 19.00. Вести. 19.25. «Евразия-ТВ» представляет: «Аделаида». Художественный фильм. 20.55. Телеэрудит. 21.05. Совершенно секретно. 22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. Программа «А». 23.35. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-I

9.10. «Подобранная пара». Сериал пр-ва Польши. 10.00. Новости. 10.10. «Зерно». Программа католической редакции для детей. 10.35. Программа для детей. 12.00. Подводная одиссея капитана Кусто. 12.50. Время начала. 13.00. Новости. 13.40. Таков мир. 14.00. Фестиваль польского телетворчества. 14.35. Католическая программа. 15.00. Мультфильмы Диснея. 16.15. Телетеатр. «Дети солнца». 17.30. Сенсации XX века. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Спортивная студия. 19.20. «Подобранная пара». Сериал пр-ва Польши. 20.00. Детский тележурнал. 20.10. Вечеринка. 21.10. «Гоффман». Фильм пр-ва Англии. 23.05. Репортаж. 00.30. Спортивная суббота. 1.05. «Преданный». Фильм пр-ва США. 2.05. Развлекательная программа. 3.30. «Девушки из колонии». Фильм пр-ва США.

ПОЛЬША-II

9.00. Программа для детей. 10.00. Такие одинокие. 10.20. Урок языка глухих. 10.35. Сообщество в культуре. 11.05. Остановка второй программы. 12.00. Сицилия— магический остров. 13.00. Академия польского кино. 14.45. Тележурнал. 15.10. Спортивная программа. 16.00. Тележурнал. 16.25. Животные мира. 17.00. Большая игра. 18.00. Фестиваль польского телетворчества. 19.00. Панорама. 19.30. Телетурнир. 20.05. Тележурнал. 21.00. Фестиваль польского телетворчества. 22.30. Список памяти. 22.45. Тележурнал. 23.30. «Опасный компаньон». Фильм пр-ва США. 1.05. Тележурнал.

14, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10. Пад купалам Сусвету. 8.20. Пяць хвілін на жарты. 8.25. Слова да чалавека. 8.55. Справы вайсковыя. 9.40. «Удачлівая». Маст. фільм. 11.00. Беларускі тур. Падарожжы, сустрэчы, адпачынак. 11.20. «Чарапашкі ніндзя». Мультсерыял для дзяцей і дарослых. 11.45. Белыя і чорныя. Шашачны клуб. 12.15. Нядзельная пропаведзь ксяндза Уладзіслава Завальнюка. 12.25. «Праспект». Інфармацыйна-аналітычная праграма. 12.55. АВС-клуб. Англійскую мову вучым самі. 13.10. МТV. Лепшыя хіты. 13.45. Нядзельнае тэлекафэ «Мая мама». 14.15. Вяскоўцы. Успамінаюць ветэраны. Круглянскі раён. 14.45. Кампазітары Беларусі. А. Літвіноўскі. Кантата «Вяселле». 15.15. «Кур ´ер». Маст. фільм. 16.40. «Прыгоды Мюнхаузена». «Трапны стрэл». «Цудоўны востраў». Мультфільмы. 17.00. «Гінес-шоу» (ЗША-Вялікабрытанія). 17.30. Дзелавы веснік. 17.45. «Чарапашкі ніндзя». Мультсерыял для дзяцей і дарослых. 18.10. Партрэт у інтэр ´еры. Дырэктар будаўнічай фірмы «Славена» В. М. Шульгоўскі. 19.10. Тэлекрама. 19.20. Запрашаем на вячоркі. «Каравайная ноч» у вёсцы Кушляны Смаргонскага раёна. 20.00. Панарама. 20.35. Пяць хвілін на жарты. 20.40. Калыханка. 21.00. Пад купалам Сусвету. 21.10. «Сінема» прадстаўляе. 21.15. «Вопыты кахання». Маст. фільм. (Італія). 12.10. Гонкі для Беларусі (Формула-юніор).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

8.30. С утра пораньше. 9.00. Полигон. 9.30. Пока все дома. 10.00. Утренняя звезда. 10.50. Под знаком ПИ. 11.35. Вагон 03. 12.10. «После Столыпина». Научно-популярный фильм. Часть 1-я. 13.05. Шпаргалка. 13.10. «Подводная одиссея команды Кусто». Документальный сериал. 14.20. Диалог в прямом эфире. 15.00. Живое дерево ремесел. 15.05. Окно в Европу. Ведущий Д. Киселев. 15.35. Вокзал мечты. Ю. Башмет. 16.20. Клуб путешественников, 17.15. Новости. 17.25. Телелоция. 17.40. Мультфильмы «Баскетбольная лихорадка», «Настоящие охотники за привидениями». 18.35. Бомонд. 19.05. «Гаспадары». Художественный фильм. 21.00. Воскресенье. Информационно-публицистическая программа. 21.50. Спортивный уик-энд. 22.10. Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. Полуфинал. 23.40. Любовь с первого взгляда.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. Вести. 7.25. «Сеньора Виктория». Документальный фильм. 7.55. Студия «Рост». «Веер», «Соник-супер-ежик». 8.25. Доброе утро. «Завтрак лля чемпионов». 8.55. Мастера. Михаил Глузский. 9.50. Клип-антракт. Ю, Кузнецов. 9.55. Аты-баты... 10.25. Соотечественники. 10.55. Чемпионат Европы по легкой атлетике. 11.55. Разговор на фоне истории. 12.35. Клип-антракт. С. Лазарева. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.00. Вести. 13.20. «Не вырубить...» 13.35. Ретро-шлягер. 14.05. Белая ворона. 14.50. Чемпионат мира по автогонкам «Формула-1». Гран-при Венгрии. 17.00. Волшебный мир Диснея. «Гуфи и его команда», «Черный плащ». 18.00. Праздник каждый день. 18.10. Фильм-премьер. 18.25. У Ксюши. 19.00. Вести. 19.25. Воскресный вечер с Эй-би-си. «День спустя». Художественный фильм. 21.40. Коробка передач. 22.00. Вести. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. Чемпионат Европы по легкой атлетике.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. 8.15. Прошу ответить. 8.35. Неделя. 9.30. Сельскохозяйственная программа. 9.55. Программа дня. 10.00. Сериал пр-ва Канады. 11.30. Школа выживания. 12.00. Здоровье. 13.00. Телеконцерт пожеланий. 13.30. С камерой среди зверей. 13.45. Фестиваль польского телетворчества. 15.00. Мелкие стычки. 15.30. Репотаж. 16.05. Спортивная студия. 17.45. Антенна. 18.00. Телеэкспресс. 18.30. «Династия Колби». Сериал пр-ва США. 19.20. Программа кабаре. 19.30. Смеху подобно. 20.15. Вечеринка. 20.30. Новости. 21.10. «Возвращщение в Кентукки». Сериал пр-ва США. 22.00. Спортивное воскресенье. 22.30. 7 дней— мир.12 315. Фестиваль телетворчества. 00.05. «Идеальная пятница». Фильм пр-ва Англии. 01.35. Музыкальная программа. 02.05. Концерт И. Сантор.

ПОЛЬША-II

9.25. Спортивная студия. 11.30. Спортивная студия. 12.00. Сериал для детей. 12.50. Тележурнал. 13.00. «Кинг Конг». Фильм пр-ва США. 15.10. Программа о животных. 15.35. Тележурнал. 15.40. Документальный фильм. 17.00. Сатирическая программа. 17.25. Сериал пр-ва США. 18.20. События недели. 21.05. Развлекательная программа. 22.00. Панорама. 22.30. Тележурнал. 23.15. «Невинно фестованая». Сериал пр-ва США. 00.05. Тележурнал. 1.05. Тележурнал.

RELAKS • ROZRYWKA • HUMOR

Z TEKI GRODZIEŃSKIEJ prof. Ryszarda Natusiewicza

Grodno. Klasztor Bazylianek.

O MOWIE NA TEMAT SPRAW PUBLICZNYCH

Mistrz twierdzi, że opowiadanie, które dotyczy spraw publicznych i przedstawia dokładnie swój przedmiot, musi odznaczać się trzema cechami: zwięzłością, jasnością i prawdopodobieństwem. O nich wszystkich mistrz teraz opowie, zaczynając od zwięzłości.

1. Zdaniem Tuliusza mowa jest zwięzła wtedy, gdy mówca rozpoczyna od razu od właściwego tematu, a nie od przydługiego wprowadzenia, jakie nie przynosi mowie żadnego pożytku. Tak uczynił Salustiusz, chcąc opowiedzieć historię Troi; rozpoczął od stworzenia nieba i ziemi, chociaż wystarczyłoby zacząć od tego, jak Parys porwał Helenę.

2. Mówić zwięźle znaczy też ograniczyć się tam, gdzie to wystarczy, do samego zdarzenia, nie rozbijając opisu na części; dość bowiem powiedzieć: ten człowiek zabił drugiego - zamiast mówić: chwycił go, wyciągnął nóż z pochwy, zamierzył się i uczynił to i tamto, i owo. Często wystarczy powiedzieć, że coś zostało zrobione, i nie trzeba dodawać, w jaki sposób.

3. Ponadto mowa jest zwięzła, jeśli nie mówi się więcej niż potrzeba, gdy mówca nie odchodzi od tematu, opowiadając o tym, co nie należy do sprawy, i nie powtarza tego, co stało się zrozumiałe dzięki słowom już wypowiedzianym. Jeżeli więc mówisz: poszli tam, gdzie mogli się udać - nie dodawaj: nie poszli tam, gdzie nie mogli. Kiedy mówię, że Arystoteles powiedział to i to, nie muszę dodawać, że wypowiedział to własnymi ustami, ponieważ każdy to rozumie dzięki wcześniejszym słowom.

4. Zwięzłość polega również na tym, by nie opowiadać o tym, co może pomóc, a co zaszkodzić, albo o tym, co nie może ani pomóc, ani zaszkodzić, oraz na tym, aby się nie powtarzać i nie mówić dwa razy tego samego. Podobnie jak zbyt wielu słów, mówca powinien unikać opowiadania o zbyt wielu rzeczach naraz, ponieważ wprowadza to wielu ludzi w błąd. Mówca, starając się mówić krótko, przemawia zbyt długo, gdyż w niewielu słowach usiłuje powiedzieć zbyt wiele, zamiast mówić tylko o tym, co potrzeba, i o niczym więcej.

5. Oto wyjaśnienie - sądzisz, że jesteś zwięzły, mówiąc tak: poszedłem do was, panie, i zawołałem waszego sługę; on mi odpowiedział; spytałem go o was, a on odrzekł, że nie ma was w domu, chociaż użyłeś niewielu słów, jednak opowiedziałeś więcej, niż potrzeba, wystarczyło bowiem rzec: powiedziano mi, że was, panie, nie ma w domu. Należy więc pamiętać, aby mimo zwięzłych słów nie mówić o zbyt wielu rzeczach, bo wtedy mowa staje się długa i nudna.

Nihil NOVI

W ŚWIECIE MYŚLI

• Polityka socjalna to rozpaczliwa decyzja dokonania operacji nagniotka na chorym na raka.

• Pewien smakosz powiedział mi: jeśli chodzi o śmietankę towarzyską, to wolę szumowiny ludzkości.

• Gdy dana kultura przeczuwa, iż zbliża się jej koniec, posyła po księdza.

• Wstrzemięźliwość mści się zawsze. U jednych powoduje pryszcze, u innych ustawy seksualne.

• Wiele dałbym za to by wiedzieć: co też poczyna wielu ludzi ze swoim rozszerzonym horyzontem?

Karl KRAUS

NA WESOŁO

W HOTELU

Gość w hotelu pyta pokojową:

- Czy nie znalazła pani w moim pokoju stu tysięcy złotych?

- Znalazłam. Bardzo dziękuję...

•

W prowincjonalnym hotelu gość pyta portiera:

- Macie tu łazienkę?

- A po co? - odpowiada portier.

- Jeszcze nikt u nas dłużej niż miesiąc nie mieszkał.

•

W maleńkim hotelu Masztalski woła gospodarza:

- W moim pokoju po ścianie chodzi pluskwa!

- To wykluczone! U nas o tej porze pluskwy są już dawno w łóżkach.

•

Gość wynajmuje pokój w hotelu i pyta recepcjonistę:

- A czy macie tu jakieś rozrywki?

- Były, panie drogi, były, ale niestety, powychodziły za mąż.

•

Do hotelu w Glasgow wchodzi sędziwy gentleman z młodą dziewczyną.

- Witam pana, sir - kłania się portier.- Przygotowano już apartamenty dla pana i córki.

- Czy pan sobie kpi?. - krzywi się Anglik.- Jestem za stary, aby mieć córkę w tym wieku. To moja żona!

KMINEK, CZYLI COŚ NA WZDĘCIA

Jego niezwykłe właściwości znano i ceniono już w starożytności. Kminek łagodzi bowiem ciężkostrawność takich potraw, jak gotowana kapusta. Przyprawa ta ma charakterystyczny aromat i nie wszyscy ją lubią, a jednak powinni, bo dodana nie tylko do kapusty, łagodzi efekty wzdęć. Kminek na kaszel, niedomagania żołądka, woreczka żółciowego. Picie naparu z kminku zaleca się też karmiącym matkom. Jest to ponoć dobry środek mlekopędny. Poleca się go również po zawałach serca i w chorobach układu krążenia. Kminku używa się w całości lub w postaci zmielonej. Mielonym przyprawia się potrawy nie gotowane, np. sałatki, pasty, sery. Całymi można przyprawiać nawet buraki i marchew. Z pewnością nie powinny się bez niego obejść wszystkie gatunki tłustych mięs, szczególnie zaś trudno wyobrazić sobie bez niego baraninę.

K. S.

CZY WIESZ COŚ O TYM?

MORESNET

Najmniejsze państwo na świecie istniało sto lat i to dzięki pomyłce kartografów, którzy po Kongresie Wiedeńskim parcelowali Europę. Państewko to nazywało się Moresnet, zajmowało obszar pięciuset pięćdziesięciu hektarów i liczyło dwa tysiące osiemset mieszkańców. Przecinała je wzdłuż szosa łącząca Liège z Akwizgranem. Po obu stronach tej szosy stały domy miasteczka Kelmis - Calamine. Nieco dalej, w miejscu najwęższym, stało jeszcze kilka domów wioski Moresnet. Niezależny maleńki kraik (w kształcie trójkąta) graniczył od wschodu z Prusami, z Belgią od zachodu i od północy z Holandią. Położony był siedem kilometrów na południowy zachód od Akwizgranu.

Rządy w tym miniaturowym państwie sprawował burmistrz. Początkowo nie było tam ani policzty, ani straży pożarnej. Najbliższa skrzynka pocztowa na listy wisiała za granicą, w Henri - Chapelle. Zabawne stosunki, wynikłe ze sztucznego podziału po Kongresie Wiedeńskim, ilustruje fakt, że ratusz zdobiący rynek był w kraju, ale dziedziniec ratuszowy znajdował się już w Prusach, na działce wydzierżawionej od gminy akwizgrańskiej. Życie toczyło się tam spokojnie i bez konfliktów, jak nigdzie na świecie. Szczęście to jednak skończyło się. Po pierwszej wojnie światowej Moresnet zaanektowała Belgia, co potwierdził w 1919 roku artykuł trzydziesty drugi Traktatu Wersalskiego.

B. A.

RÓŻNE RÓŻNOŚCI

Lekarz i pacjent rozmawiają, jak przy normalnym badaniu - są jednak oddaleni od siebie o setki, nawet tysiące kilometrów - rozmowa odbywa się za pośrednictwem satelity. Aby postawić diagnozę, lekarz musi jednak widzieć pacjenta. Otrzymuje jego zdjęcie, a także zdjęcia rentgenowskie jego chorych organów - płuc czy nerek - uwieczniome na taśmie wideo i przesłane z odległości setek kilometrów. Ta niezwykła metoda badania chorych stosowana jest już w USA, w przypadkach, gdy pacjent przebywa w rejonach, w których nie ma lekarzy: w górach czy odległych od centrum cywilizacji małych osadach. W przyszłości badania na odległość będzie możliwe także w krajach Trzeciego Świata.

•

Najdroższym naczyniem nocnym jest srebrny, grawerowany nocnik o wadze 935 gramów. Wykonał go w XIX wieku złotnik David Willaume dla księcia Warrington. Drogocenny ów nocnik uzyskał na aukcji w londyńskim domu Sotheby,s cenę 9500 funtów!

•

Krokodyle są jedynymi żyjącymi współcześnie przedstawicielami ogromnych gadów z epoki jurajskiej i kredowej, takich jak dinozaury. Dziś krokodyli jest coraz mniej - chociaż mniej niż dawniej ginie z rąk myśliwych, ginie powoli naturalne środowisko, w którym żyją. Krokodyle, ze względu na swą cenną skórę, hodowane są więc w coraz liczniejszych krokodylich farmach. O ile z 50 krokodyli, które przyszły na świat na wolności, przeżywa tylko dwa, z tych, które urodziły się na farmie, każdy niemal ma szanse przeżycia - by potem stać się elegancką damską torebką.

Gorące lato - 94. Fot. M. Aniszczenko

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji: 230005 Grodno ul.Dzierżyńskiego 32 tel.44-94-57.44-63-75

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul.Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 3094
Nakład 7535 egz.

Tygodnik: indeks 63863 Nr rej. 8
Cena 300 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty: III kw 1994 r. 5100 rb.

Redaktor naczelny Eugeniusz SKROBOCKI